

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Тернопільський національний економічний університет
Івано-Франківський інститут менеджменту
Кафедра фінанси та кредит

Забойська Ірина Богданівна

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ. БОРОТЬБА ІЗ МИТНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ**

Спеціальність – фінанси і кредит

Магістерська робота за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр»

Студентка гр. ФМОзмі-51

І.Б. Забойська

(підпис)

Науковий керівник

Т.Я. Маршалок

(підпис)

Дипломну роботу допущено

до захисту

«___»_____2013 р.

Зав. Кафедри

(прізвище, ініціали) (підпис)

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК - 2013

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ І КОНТРАБАНДИ ТОВАРІВ.....	
1.1. Порухення митних правил як адміністративне правопорушення та його види.....	
1.2. Поняття контрабанди та причини її виникнення.....	
1.3. Історичні аспекти правової заборони вчинення контрабанди та порушення митного законодавства в Україні.....	
ВИСНОВКИ ДО I РОЗДІЛУ.....	
РОЗДІЛ II АНАЛІЗ МИТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА СУЧАСНИЙ СТАН БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ ТОВАРІВ.....	
2.1. Організація діяльності митної служби України в сфері протидії контрабанді і порушенні митних правил.....	
2.2. Характеристика деяких схем порушення митного законодавства у сфері ЗЕД.....	
2.3. Адміністративна і кримінальна відповідальність за скоєні правопорушення.....	
ВИСНОВКИ ДО II РОЗДІЛУ.....	
Розділ III Шляхи удосконалення боротьби з контрабандою товарів і порушення митних правил.....	
3.1. Проблемні аспекти боротьби з порушенням митного законодавства в Україні.....	
3.2. Напрямки протидії контрабанді і порушенні митних правил.....	
ВИСНОВКИ ДО III РОЗДІЛУ.....	
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
Додатки	

АНОТАЦІЯ

Порушень митних правил.-Рукопис

Магістерська – право і процес; фінансове право; інформаційне право.- Тернопільський національний університет менеджменту.

Вперше підготовлено комплексне магістерську дослідження, яке присвячено дослідженню сукупності порушень митних правил, причин та умов, що сприяють їх вчиненню, профілактиці порушень митних правил. Обґрунтовано необхідність вивчення сукупності порушень митних правил як частини адміністративної та існування нового наукового напрямку - порушень митних правил, в рамках якого досліджується ця сукупність. Розглянуто характеристики митних правопорушень – стан, структура, динаміка, географія та ін. Розроблено методика досліджень порушень митних правил.

У роботі визначено поняття «митні порушення », «порушень митних правил», «причини порушень митних правил», «умови, що сприяють вчиненню порушень митних правил», «профілактика порушень митних правил».

Запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення діяльності митних органів щодо боротьби з митними правопорушеннями Магістерська містить комплексний аналіз чинного законодавства з митних питань і практики його застосування, статистичних матеріалів.

Ключові слова: митні правопорушення-порушень митних правил, причини порушень митних правил, умови, що сприяють порушенням митних правил, профілактика порушень митних правил.

АННОТАЦИЯ

Нарушение таможенных правил. – Рукопись.

Магистерская - право и процесс; финансовое право; информационное право. –

В магистерская обосновано существование нового научного направления – де нарушений таможенных правил, в рамках которого исследуются таможенная (совокупность нарушений таможенных правил) и ее , причины нарушений таможенных правил и условия, способствующие их совершению, профилактика нарушений таможенных правил.

Акцентируется, что нарушения таможенных правил являются особым видом административного правонарушения, и поэтому их совокупность является частью административной с присущими этой части особенностями. Представлено понятие таможенной как совокупности нарушений таможенных правил. Определено, что отдельное нарушение таможенных правил выступает первичным элементом этой де.

Рассмотрена специфика состояния, структуры, динамики, географии и других характеристик нарушений таможенных правил.

Разработана методика исследований нарушений таможенных правил, которая является совокупностью социологических, статистических, психологических методов, методов обработки компьютерной информации.

Определены понятия «латентная таможенная», «причины нарушений таможенных правил», «условия, способствующие совершению нарушений таможенных правил», «профилактика нарушений таможенных правил».

Установлено, что причины нарушений таможенных правил и условия, способствующие их совершению, необходимо изучать на двух уровнях: массовом – как причины и условия таможенной и индивидуальном – как причины и условия конкретного таможенного правонарушения. Показана специфика причин отдельного нарушения таможенных правил, которая заключается в том, что источником конкретного правонарушения является взаимодействие конкретной ситуации и свойств личности, которая совершила нарушение таможенных правил.

Представлены классификации причин нарушений таможенных правил и условий, способствующих их совершению. Выявлены те явления, которые непосредственно порождают нарушения таможенных правил, и явления, которые способствуют их совершению.

Выделены виды профилактики нарушений таможенных правил. Определены круг субъектов и объектов нарушений таможенных правил, формы, направления взаимодействия таможенных органов с другими субъектами нарушений таможенных правил. Предложены рекомендации по усовершенствованию деятельности таможенных органов Украины.

Выдвинуты предложения о внесении изменений в действующее законодательство, в частности, относительно исключения составов нарушений таможенных правил из Таможенного кодекса Украины и включения их в Кодекс Украины об административных правонарушениях.

Ключевые слова: нарушение таможенных правил, причины нарушений таможенных правил, условия, способствующие нарушениям таможенных правил, профилактика нарушений таможенных правил.

ANNOTATION

Customs Rules Violations. – Manuscript.

The magister thesis in law within specialization: Administrative Law and Process; Financial law; Information law. Ivano-Frankivsk Institute of Management TNEU-. Ivano-Frankivsk 2013.

The master thesis is the first complex research dedicated to the scope of customs rules violations, their causes and conditions and preventive measures of the violation. The necessity of the customs rules violation studying as a part of administrative tort as well as the existence of new scientific approach – Tort Science of Customs Rules Violations – is grounded.

The characteristics of customs violations such as the conditions, structure, dynamics, and geography are thoroughly considered. The methodology of customs rules violations is developed.

The research defines a new notion such as «customs tort», «Tort Science of Customs Rules Violations», and «causes of customs rules violations», «conditions caused customs rules violations», «prevention of customs rules violations».

Practical recommendations on the improvement of Customs bodies' activities concerning the struggle against customs violations are suggested.

The thesis contains the complex analysis of the current legislation on customs issues and the practice of its implementation as well as the statistics materials.

Key words: customs tort, Tort Science of Customs Rules Violations, causes of customs rules violations, conditions caused customs rules violations, prevention of customs rules violations.

ВСТУП

Актуальність дослідження даної теми полягає у тому, що на сьогоднішній день в Україні контрабанда і порушення митних правил залишається одним з головних дестабілізуючих чинників зовнішньої політики України, що за своїми масштабами, обсягами та наслідками негативно впливає на розвиток національної економіки, її стратегічних галузей.

Контрабанда є одним із найнебезпечніших злочинних явищ у сфері суспільного життя. Ця проблема, яка не обходить жодну з країн світу, і останнім часом, завдяки процесам світової інтеграції, стала проблемою без кордонів. Незаконне переміщення через митний кордон наркотичних засобів, зброї, боєприпасів, культурних та історичних цінностей традиційно перебуває в центрі уваги кримінальних угруповань як один із способів швидкого збагачення.

Державними програмами протидії контрабанді, які запроваджено протягом останніх років Урядом України, передбачено створення системи запобігання цьому негативному явищу, зокрема, вжиття кардинальних заходів не тільки з підвищення ефективності боротьби з порушенням митних правил і контрабандою безпосередньо на кордоні, але й створення умов, що не дозволяють перевозити, зберігати й реалізовувати незаконно ввезені товари на внутрішньому ринку України.

На жаль, цю проблему в нашій країні більш детально почали досліджувати тільки останнім часом.

Серед авторів, які у своїх працях вивчали проблему боротьби з порушенням митних правил і контрабандою, варто назвати: О.Ф. Бантишев, В.Д. Басай, А.Д. Войцещук, Д.Д. Давітадзе, Л.В. Дорош, М.І. Костін, О.М. Омельчук, В.В. Онищенко, В.М. Пархоменко, Д.В. Приймаченко, В.М. Шевчук, О.М. Ясінська.

Метою даної роботи є вивчення теоретичних і практичних основ боротьби з порушенням митних правил і контрабандою товарів, аналіз сучасного стану протиправних дій суб'єктів ЗЕД при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, а також виявлення проблемних аспектів та пропонування шляхів удосконалення протидії цим правопорушенням.

При написанні дипломної роботи поставлено ряд таких завдань:

- дослідження історичних аспектів правової заборони вчинення контрабанди та порушення митного законодавства в Україні;
- визначення сутності порушення митних правил як адміністративного правопорушення;
- з'ясування поняття контрабанди та причин її виникнення;
- вивчення основ організації діяльності контролюючих органів в сфері протидії контрабанді та порушенні митних правил;
- дослідження основних схем порушення митного законодавства у сфері ЗЕД;
- розкриття сутності адміністративної і кримінальної відповідальності за скоєні правопорушення;
- визначення основних проблем і шляхів удосконалення боротьби з порушенням митних правил і контрабандою товарів.

Об'єктом дипломної роботи виступає сукупність відносин між фізичними особами, суб'єктами господарювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності та державними органами з приводу порушення митних правил і контрабандою товарів.

Предметом даного дослідження є порушення митних правил і контрабанда товарів, відповідальність за ці правопорушення та напрямки протидії.

Методи дослідження. В процесі дослідження у роботі використовувалися методи теоретичного узагальнення, діалектичного і

системного підходу; метод системного аналізу; методи причинно-наслідкового зв'язку і порівняння.

Теоретичну та інформаційну базу роботи складають: Конституція України, Митний кодекс України, Кодекс про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, законодавчі акти України та нормативні документи з питань митної справи; чисельні роботи вітчизняних та зарубіжних учених і практиків щодо проблем протидії порушенням митних правил; статистичні дані, що стосуються надходження митних платежів до бюджету та порушень митного законодавства.

Наукова новизна одержаних результатів магістерської роботи полягає в запровадженні нових технологій та методів боротьби з порушеннями митного законодавства.

Практична значущість одержаних результатів полягає у тому, що в дипломній роботі запропоновано надати митним органам право проводити оперативно – розшукову діяльність та здійснювати досудове слідство у справах про контрабанду, а також налагодити ефективну взаємодію митних органів України з відповідними службами суміжних держав, а також країн – найбільших торгівельних партнерів України з питань обміну інформацією про взаємну торгівлю з метою виявлення тіньових схем у зовнішньоекономічній діяльності.

Апробація результатів роботи. Окремі положення дипломного дослідження обговорювались на Всеукраїнській студентській науково – практичній конференції «Актуальні питання фіскальної політики України в умовах ринкових трансформацій» (м. Тернопіль 8 квітня 2010р.). Зокрема, питання щодо боротьби з контрабандою та можливих шляхів протидії їй.

Структура і обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи становить 114 сторінок комп'ютерного тексту і включає рисунки та таблиці.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ І КОНТРАБАНДИ ТОВАРІВ

1.1. **Порушення митних правил як адміністративне правопорушення та його види**

Порушення митних правил є різновидом адміністративного правопорушення. Згідно з статтею 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення, адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність [1].

Митні правопорушення характеризуються такими ознаками, як суспільна небезпечність, заподіяння шкоди, винність та караність[1]. Суспільна небезпека проявляється у тому, що порушеннями митних правил створюється загроза митній справі. В результаті чого порушується порядок переміщення товарів, транспортних засобів і предметів через митний кордон. До ознак правопорушення також належить те, що вони завдають шкоди, а особи, які їх скоїли, підлягають покаранню.

Більшість порушень митного законодавства є адміністративними. Але за контрабанду встановлено кримінальну відповідальність. На посадових осіб митних органів можуть накладатися дисциплінарні стягнення. В разі заподіяння матеріальних збитків та моральної шкоди не виключено застосування цивільно-правової відповідальності.

Митні правопорушення передбачені розділом XVIII Митного кодексу України. Відповідно до ст. 319 МКУ порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні

(умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, які посягають на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і за які передбачена адміністративна відповідальність [1].

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені МК України, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальної відповідальності. Відповідальність за порушення митних правил встановлюється виключно МК України.

Загальновизнано, що підставою для притягнення до адміністративної відповідальності є наявність у діянні особи складу правопорушення (*corpus delicti*): об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Під поняттям складу адміністративного правопорушення розуміють встановлену правом сукупність ознак (елементів), лише за їх наявності яких винні особи притягуються у встановленому законом порядку до відповідальності [1].

Об'єкт – це те, на що спрямоване посягання. Об'єктом порушення митних правил є суспільні відносини, які охороняються адміністративною санкцією, тобто порядок переміщення предметів через митний кордон України. Об'єктивна сторона – це зовнішній прояв діяння, система передбачених нормою митного права ознак, які характеризують зовнішню сторону порушення митних правил.

Суб'єктами порушення митних правил є громадяни, які на момент вчинення правопорушення досягли 16 років, а також посадові особи підприємств. Слід звернути увагу на те, що ст. 247 Кодексу України про адміністративні правопорушення зазначає, що не підлягає відповідальності за адміністративне правопорушення особа, яка є неосудною.

Суб'єктивна сторона полягає в психічному ставленні суб'єкта до вчиненого діяння. Психічне ставлення особи до вчиненого діяння – обов'язковий компонент свідомої життєдіяльності. Суб'єктивна сторона включає в себе вину, мотив, мету.

Необхідно пам'ятати, якщо в складі діяння відсутній хоча б один з перерахованих вище елементів, то притягнути до відповідальності особу не можливо[]. Варто підкреслити, що притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів.

Адміністративні правопорушення митного законодавства встановлені главою 57 МКУ []. Вони практично є характерними для митних законодавств інших країн.

До них МК України віднесено:

- ст. 329 – порушення режиму зони митного контролю;

У порядку, який визначає Держмитслужба України за погодженням з прикордонними військами, впродовж митного кордону України, у місцях митного оформлення і знаходження митних органів, а також інших місцях створюється зони митного контролю.

Зонами митного контролю є території митних складів, складів тимчасового зберігання, магазинів безмитної торгівлі та інші території, на яких діє низка спеціальних митних режимів. Режим її – це порядок доступу та перебування в таких зонах службових осіб, які безпосередньо забезпечують процес митного контролю, та громадян, що проходять митний контроль або уповноважені пред'явити контроль товари та інші предмети, а також порядок переміщення товарів та інших предметів за межі зони митного контролю[].

- ст. 330 – неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю;

При цьому під необхідними для митного контролю документами варто розуміти такі документи, що повинні представлятися в зв'язку зі здійсненням митного контролю і проведенням митного оформлення і повинні []:

1) або містити відомості, необхідні для митного контролю і митного оформлення (наприклад, статут підприємства, контракти і договори, укладені

ними; фінансові документи, що підтверджують розрахунки цих підприємств тощо);

2) або бути підставою для переміщення предметів (наприклад, експортна або імпортна ліцензія, дозволи, легалізовані у встановленому порядку документи на право спадкування тощо);

3) а також інші документи, перелік яких визначається у відповідності зі ст.45 МК України [].

- ст. 331 – видача товарів, транспортних засобів без дозволу митного органу або їх втрата;

Під видачею товарів, розуміється їх передача третім особам. Втрата – це залишення десь, чи загублення чогось через неухважність. Видача товарів і транспортних засобів здійснюється посадовою особою відділу митного оформлення №1, визначеною керівником даного підрозділу, або особою, що його заміщує, на підставі оформленої вантажної митної декларації у відповідності до обраного режиму або за умови оформлення квитанції МД-1 про передачу товарів і транспортних на зберігання митниці, або іншого документа, який є підставою для видачі товарів і транспортних засобів із складів тимчасового зберігання (СТЗ).

Після видачі із СТЗ товарів і транспортних засобів посадова особа відділу митного оформлення №1 у Акті про розміщення вчиняє запис "Видачу здійснено" із проставленням свого підпису і прізвища, номера та дати документа, що є підставою для видачі, що засвідчує відтиском особистої номерної печатки [].

- ст. 332 – недоставляння до митного органу товарів, транспортних засобів, документів;

Перевізники зобов'язані доставити товари у митний орган призначення, а також подати передбачені законодавством документи на них. Після подання зазначеного у статті 93 МК повідомлення декларант зобов'язаний доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у

визначене митним органом місце і забезпечити перебування їх у цьому місці до прибуття посадових осіб митного органу.

Доставка товарів та документів на них повинна бути здійснена в строк, визначений митним органом у межах звичайних строків доставки, виходячи з можливостей транспортного засобу, встановленого маршруту та інших умов перевезення [].

- ст. 333 – незупинення транспортного засобу;

Транспортні засоби повинні зупинятись в місцях визначених митними органами. Такими місцями є: пункти пропуску на митному кордоні України; місця доставки товарів та транспортних засобів, що знаходяться під митним контролем, а також в інші місця встановлені митними органами (постійні та тимчасові зони митного контролю)[].

- ст. 334 – відправлення транспортного засобу без дозволу митного органу;

Контроль транспортного засобу і товарів вважається закінченим, якщо в товаросупровідних (товаротранспортних) документах на транспортний засіб і товари проставлено відповідні відмітки митних органів та інших контролюючих органів стосовно підконтрольних вантажів або якщо у передбачених законодавством випадках (зокрема проходження через "зелені коридори", зони спрощеного контролю) надано посадовими особами органу охорони державного кордону і митного органу усний дозвіл на пропуск через державний кордон. Якщо транспортний засіб відправлений без дозволу митного органу, власник транспортного засобу або уповноважена особа притягується до адміністративної відповідальності [].

- ст.335 – причалювання до судна, що перебуває під митним контролем, інших суден та інших плавучих засобів без дозволу митного органу;

Причалювання до судна – фізичний контакт двох чи більш суден (плавучих засобів), що допускає можливість передачі товарів з одного судна (плавучого засобу) на інше, тобто створення умов для переміщення товарів з

борта одного судна на інше, одне з яких знаходиться під митним контролем[].

До суден, які перебувають під митним контролем забороняється будь-яке причалування інших суден та інших плавучих засобів без дозволу митного органу, тобто без проставлення відповідних відміток в документах або усного дозволу на таке причалування чи переміщення.

- ст. 336 – неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними;

Підприємства, які зберігають товари на складах митних органів під митним контролем, можуть з дозволу та під контролем цих органів здійснювати із зазначеними товарами операції, передбачені статтею 63 цього Кодексу, а також []:

1) підготовку товарів до продажу та транспортування (роздрібнення партії, формування відправлень, сортування, упакування та перепаккування);

2) змішування товарів (компонентів) без надання одержаній продукції характеристик і властивостей, що істотно відрізняють її від вихідних складових;

3) прості складські операції.

- ст. 337 – вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу, наприклад: навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розпакування, переупакування товарів, що перебувають під митним контролем, або зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах чи їх упаковці;

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та фізичні особи, які переміщують через митний кордон України товари, повинні здійснювати такі дії, як навантаження, вивантаження, перевантаження, усунення пошкоджень упаковки, розкриття упаковки, упакування або перепаккування товарів, щодо

яких митне оформлення не було закінчене, а також зміна ідентифікаційних знаків чи маркування на цих товарах або їх упаковці можуть здійснюватися тільки з дозволу митного органу[.]

Навантаження – переміщення в транспортний засіб товарів, що знаходяться під митним контролем. Вивантаження – переміщення з транспортного засобу в інше сховище, що не є транспортним засобом, товарів, що знаходяться під митним контролем. Перевантаження – переміщення товарів, що знаходяться під митним контролем, з одного транспортного засобу (приміщення) на (в) інше.

Усунення ушкоджень упакування – додання упакуванню товару, що знаходиться під митним контролем, первісного виду з метою приховання реального виду чи кількості товару серед однорідних товарів з неушкодженим упакуванням, незалежно від мети зроблених дій. Розпакування і переупаковка товарів – мають на увазі порушення цілісності упакування товарів, що знаходяться під митним контролем, з метою приховання кількісних чи якісних характеристик товарів.

Зміна ідентифікаційних знаків або маркування цих товарів, чи їх упакування – часткова чи повна заміна ідентифікаційних знаків або маркування товарів, що знаходяться під митним контролем, чи їх упакування (дописка, підчищення, зміна дати, термінів придатності і т.п.) з метою приховання кількісних чи якісних характеристик товарів [.]

- ст. 338 – пошкодження або втрата митного забезпечення, тобто пошкодження або втрата пломб, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупровідних документах;

На транспортні засоби (в тому числі транспортні засоби індивідуального користування), приміщення, місткості та інші місця, де знаходяться або можуть знаходитися товари та інші предмети, що підлягають митному контролю, митницею може бути накладено пломби, печатки та інші митні забезпечення. Митне забезпечення – одноразові номерні запірно-

пломбувальні пристрої, печатки, штампи, голографічні мітки та інші засоби ідентифікації, що використовуються митними органами для відображення та закріплення результатів митного контролю та митного оформлення [].

Ушкодження митного забезпечення – порушення цілісності plomb, печаток чи інших засобів митного забезпечення, зазначених у товаросупроводжувальних документах. Утрата митного забезпечення – вихід plombи, печатки чи іншого митного забезпечення, зазначеного в товаросупроводжувальних документах, навмисно або мимо волі особи, якій вони були довірені, з її правомірною володіння [].

- ст. 339 – порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю, тобто наявність під час проведення митного контролю в особи, яка формою проходження митного контролю обрала проходження через таку зону (коридор), товарів, заборонених або обмежених до переміщення через митний кордон України або товарів у кількостях, що перевищують неоподатковувану норму переміщення через митний кордон України;

Зона (коридор) спрощеного митного контролю – частина зони митного контролю з належним технічним і інформаційним устаткуванням для здійснення контролю в спрощеному порядку для громадян, що переміщують через митний кордон України предмети, які не підлягають обов'язковому письмовому декларуванню або обкладенню митними та іншими платежами та зборами і на переміщення яких через митний кордон України не встановлено заборон чи обмежень [].

- ст. 340 – недекларування товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України;

Пропуск товарів через митницю супроводжується їх декларуванням, що здійснюється шляхом заяви за встановленою формою (письмовою, усною тощо) точних даних про мету переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів і про самі товари та інші предмети, а також будь-яких відомостей, необхідних для митного контролю та митного оформлення[].

Перелік товарів, що підлягають обов'язковому декларуванню, встановлюється Кодексом та актами Кабінету Міністрів України. Предмети, валюта й інші цінності, які ввозяться на митну територію України, підлягають обов'язковому декларуванню.

Недекларування товарів, транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України – незаява за встановленою формою точних відомостей про товари і транспортні засоби, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю і митного оформлення [].

- ст. 341 – пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон, заборонених до такого пересилання;

Міжнародні поштові відправлення переміщуються через митний кордон України, в тому числі транзитом через територію України, після здійснення митного контролю і митного оформлення товарів, що знаходяться в цих поштових відправленнях. Забороняється вогнепальну зброю усіх видів і боєприпаси до неї, холодну зброю та інші предмети, спеціально призначені для нападу та оборони (кастеті, стилеті, балончики з рідиною паралітичної дії тощо), вибухові, легкозаймисті або інші небезпечні речовини, якщо інше не передбачено законодавством; наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори, включені Комітетом з контролю за наркотиками до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю відповідно до

законодавства, та радіоактивні речовини; речі непристойного або аморального характеру; дозволи на право носіння зброї, трудові книжки, військові квитки, паспорти та інші документи, що посвідчують особу; культурні цінності; живих тварин [].

- ст. 342 – перешкоджання посадовій особі митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів і документів;

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та фізичні особи, які перевозять через митний кордон товари і транспортні засоби повинні сприяти в доступі посадових осіб до цих товарів, документів чи транспортних засобів. Перешкоджання доступу виражається в створенні умов, що утруднюють або виключають його можливість, і може бути зроблено різними шляхами [].

- ст. 343 – неподання митному органу звітності щодо товарів, які перебувають під митним контролем або на територіях спеціальних митних зон і ввозяться, вивозяться, зберігаються, переробляються, виготовляються, купуються та реалізуються без попереднього дозволу митного органу, а також порушення порядку ведення звітності щодо таких товарів;

У разі надходження або випуску товарів із СТЗ його власник не пізніше наступного робочого дня подає до митного органу звіт про рух товарів на СТЗ (у паперовому й електронному вигляді), за структурою та форматом передання даних, які визначені Держмитслужбою України [].

- ст. 344 – неподання митному органу документів та зразків товарів для проведення дослідження (аналізу, експертизи);

Декларанти зобов'язані сприяти посадовим особам митних органів під час взяття проб та зразків товарів і здійснювати за свій рахунок вантажні та інші необхідні операції, а також надавати усі потрібні для цього документи і зразки товарів [].

- ст. 345 – переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності;

Митний контроль за переміщенням товарів, що містять об'єкти права ІВ, можна поділити на два види []:

- безпосередній митний контроль, що здійснюється з детальною перевіркою наявності порушень прав ІВ на матеріальному носії за умови попереднього надання інформації власником прав на об'єкт права ІВ (правовласником) у порядку, передбаченому розділом Х Митного кодексу України;
- формалізований митний контроль за дотриманням умов переміщення певних матеріальних носіїв (наприклад, при переміщенні дисків для лазерних систем зчитування вимагається наявність ліцензії Мінекономіки, СІД - кодів та контрольних марок).

Митне законодавство передбачає реєстраційну процедуру, яка є передумовою здійснення митного контролю за експортом та імпортом товарів, що містять об'єкти права ІВ. Це означає, що митному контролю та митному оформленню підлягають не будь-які товари, котрі містять об'єкти права ІВ, а лише ті з них, які зареєстровані у спеціальному реєстрі Держмитслужби України, що значно звужує коло об'єктів ІВ, котрі підлягають митному контролю [].

- ст. 346 – порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами;

Відповідно до ст. 185 МК України одним з видів митного режиму є режим митного складу. Поняття режиму митного складу та умови поміщення товарів у режим митного складу визначаються ст. 212 та 213 МК України. Конкретний перелік та порядок здійснення операцій, що можуть проводитися з товарами, які перебувають у режимі митного ліцензійного складу, встановлюється Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом.

- ст. 347 – порушення встановленого порядку знищення (руйнування) товарів, що перебувають під митним контролем, тобто порушення

встановлених умов, заборон та обмежень щодо знищення (руйнування) таких товарів;

Відповідно до ст. 185 МК України одним з видів митного режиму є режим знищення або руйнування. Поняття режиму знищення або руйнування визначається ст. 243 МК України. Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу митного органу, який надається за умови наявності дозволів інших органів державної влади, що здійснюють відповідно до їх компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України. Тобто інші органи, у відповідності до своєї компетенції, мають право встановити обмеження щодо умов знищення або руйнування товарів, або заборонити такі дії [].

- ст. 348 – порушення зобов'язання про зворотне вивезення чи зворотне ввезення товарів;

Зобов'язання про зворотне вивезення/ввезення транспортного засобу – письмове зобов'язання, що надається власником транспортного засобу або уповноваженою ним особою митним органам при тимчасовому ввезенні транспортного засобу в Україну (вивезенні з України), з обов'язковим зазначенням терміну його виконання. [].

- ст. 349 – порушення зобов'язання про транзит;

Зобов'язання про транзит – письмове зобов'язання, що надається власником транспортного засобу або уповноваженою ним особою митним органам при ввезенні транспортного засобу, номерного вузла чи агрегату на митну територію України з метою транзиту і де обов'язково зазначається термін виконання зобов'язання. Невиконання зобов'язання (у тому числі несвоєчасне виконання) тягне за собою відповідальність, установлену чинним законодавством [].

- ст. 350 – порушення встановленого маршруту переміщення товарів. Ухилення від встановленого Кабінетом Міністрів України маршруту переміщення товарів територією України;

Товари переміщуються територією України за процедурами прохідного та внутрішнього транзиту []. Прохідний митний транзит – це переміщення товарів під митним контролем від одного пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту ввезення на митну територію України - до іншого пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту вивезення за межі митної території України.

Внутрішнім митним транзитом вважається переміщення товарів під митним контролем []:

1) від пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту ввезення на митну територію України - до митного органу, розташованого на митній території України;

2) від митного органу, розташованого на митній території України, до пункту пропуску, розташованого на митному кордоні України, - пункту вивезення за межі митної території України;

3) від одного митного органу, розташованого на митній території України, до іншого митного органу, розташованого на митній території України.

Статтею 201 МК України визначено, що товари, які переміщуються транзитом, повинні у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, переміщуватися встановленими маршрутами та шляхами [].

- ст. 351 – дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем, тобто їх переміщення через митний кордон України поза місцем розташування митного органу або поза часом здійснення митного оформлення, або з використанням незаконного звільнення від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами митного органу;

Під переміщенням товарів і транспортних засобів поза митним контролем слід розуміти їх переміщення через митний кордон поза місцем

розташування митниці тобто поза місцями розташування зон митного контролю через які здійснюється таке переміщення. Переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон поза часом здійснення митного оформлення митним органом складає об'єктивну сторону даного правопорушення навіть якщо таке переміщення здійснювалося в установлених місцях.

Під зловживанням службовим становищем посадовими особами митного органу, за відсутності ознак злочину, розуміється проведення (непроведення) митного контролю (з митним оформленням або без) посадовою особою всупереч вимогам законодавчих актів, посадової інструкції, технологічним схемам, положенням тощо, що виражається в незаконних діях або бездіяльності [].

- ст. 352 – дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням митному органу як підстави для переміщення товарів підроблених документів, документів, одержаних незаконним шляхом, документів, що містять неправдиві дані;

Під тайниками слід розуміти спеціально виготовлені, обладнані або пристосовані сховища (їх функціональне призначення є виключно для незаконного переміщення товарів), а також конструктивні порожнини, ємності транспортних засобів, багажу тощо. Використання інших засобів, що утруднюють виявлення предметів (тобто “фізичне” приховування), має визнаватися, зокрема, приховування останніх у валізах, одязі, взутті, головному вбранні, речах особистого користування, на тілі або в організмі людини чи тварини.

Надання одним предметам вигляду інших – це зміна їх зовнішніх ознак (форми та стану, упаковки, ярликів, етикеток тощо) []. Підробленими слід вважати як фальшиві документи, так і справжні, до яких внесено неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними посвідчуються, а також документи з підробленими відбитками печаток, штампів, підписами тощо.

Під незаконно одержаними розуміються документи, які особа отримала за відсутності законних підстав або з порушенням установленого порядку, тобто документів виданих на основі представлених за відомо неправдивих даних, або на основі підроблених документів. Документами, що містять неправдиві дані, є такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості предметів, щодо їх відправника чи одержувача, щодо держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності: недійсні документи, тобто документи, що втратили юридичну силу, наприклад ліцензія термін дії якої закінчився [].

- ст. 353 – зберігання, перевезення, придбання чи використання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

Зберігання – знаходження товарів, транспортних засобів безпосередньо у суб'єкта правопорушення або в будь-якому іншому місці, де вони перебувають у розпорядженні та під контролем суб'єкта; перевезення товарів – переміщення їх із використанням будь-яких транспортних засобів; під придбанням товарів, транспортних засобів вважається їх оплатне або безоплатне отримання винним від іншої особи; під ввезеними на митну територію України товарів, транспортних засобів слід вважати їх переміщення із-за кордону на територію України [].

- ст. 354 – використання товарів, відносно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги;

Митні пільги – встановлене законодавством звільнення (повне або часткове) осіб, що переміщують через митний кордон товари або інші предмети, від митних платежів []. З урахуванням міжнародної практики встановлення пільг здійснюється Верховною Радою за поданням КМУ України. Наприклад, це товари (крім підакцизних), що ввозяться на митну територію України на безоплатній основі як гуманітарна допомога, згідно з переліком, що затверджується КМУ; товари (крім підакцизних), що ввозяться на безоплатній основі на митну територію України і визначаються в законі як міжнародна технічна допомога та інші.

Чинним законодавством встановлено порядок використання зазначених вище товарів. Так, товари, які відповідно до закону пропускаються через митний кордон України із застосуванням пільг щодо оподаткування, можуть використовуватися виключно з тією метою, на підставі якої надано такі пільги. Після випуску товарів у вільний обіг на митній території України митні органи вправі здійснювати перевірку їх фактичного використання і вимагати від відповідних осіб подання звіту про використання цих товарів, а також інших документів, передбачених законодавством для здійснення контролю за їх використанням [].

- ст. 355 – дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру, тобто заявлення в митній декларації неправдивих відомостей та надання митному органу документів з такими відомостями як підстави для звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру, або несплата податків і зборів у строк, встановлений законодавством, а також інші протиправні дії, що спричинили недобори податків і зборів;

Під заявленням неправдивих відомостей розуміється декларування предметів не своїм найменуванням тобто класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності з порушенням основних правил інтерпретації встановлених Митним тарифом України та затвердженим

Законом України “Про Митний тариф України”, або заявлення неточних відомостей щодо кількості товарів [].

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, в яких відомості щодо суті угоди (договору, контракту), найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, щодо їх відправника чи одержувача, щодо держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності[].

Отже, питання сутності порушення митних правил, а також наявних передумов і причин даних явищ, є актуальними сьогодні, оскільки вони відображають доволі хиткий стан вітчизняної економіки, особливо в умовах світової економічної кризи, що ставить потенційну загрозу не лише становленню ринкової економіки, а й подальшому її розвитку. Порушення митних правил є діяння вчинене умисно, коли особа, яка його скоїла, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала її шкідливі наслідки і вважала або свідомо допускала настання цих наслідків.

1.2. Поняття контрабанди та причини її виникнення

Згідно зі ст. 201 Кримінального кодексу України контрабандою є переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних, вибухових речовин, наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України [].

Контрабанда карається позбавленням волі на термін від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди. Вчинена за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, карається позбавленням волі на термін від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Вітчизняна юридична практика виокремлює вартісний показник товарів і інших предметів, що переміщуються через митний кордон держави та не підпадають під визначення контрабанди. Контрабанда товарів вважається вчиненою, якщо їх вартість у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян [1].

Необхідно зауважити, що при наявності достатніх даних, які вказують на наявність ознак злочину, як контрабанда повинно кваліфікуватись переміщення через митний кордон України товарів певної вартості. Вартість для норм адміністративного та кримінального законодавства у частині кваліфікації злочинів або правопорушень, для яких сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної законом для відповідного року [1]. Таким чином, кожного року вартість товарів, які можуть бути предметом злочину – контрабанди, змінюється.

Динаміку змін ми можемо прослідкувати на рис. 1.1.

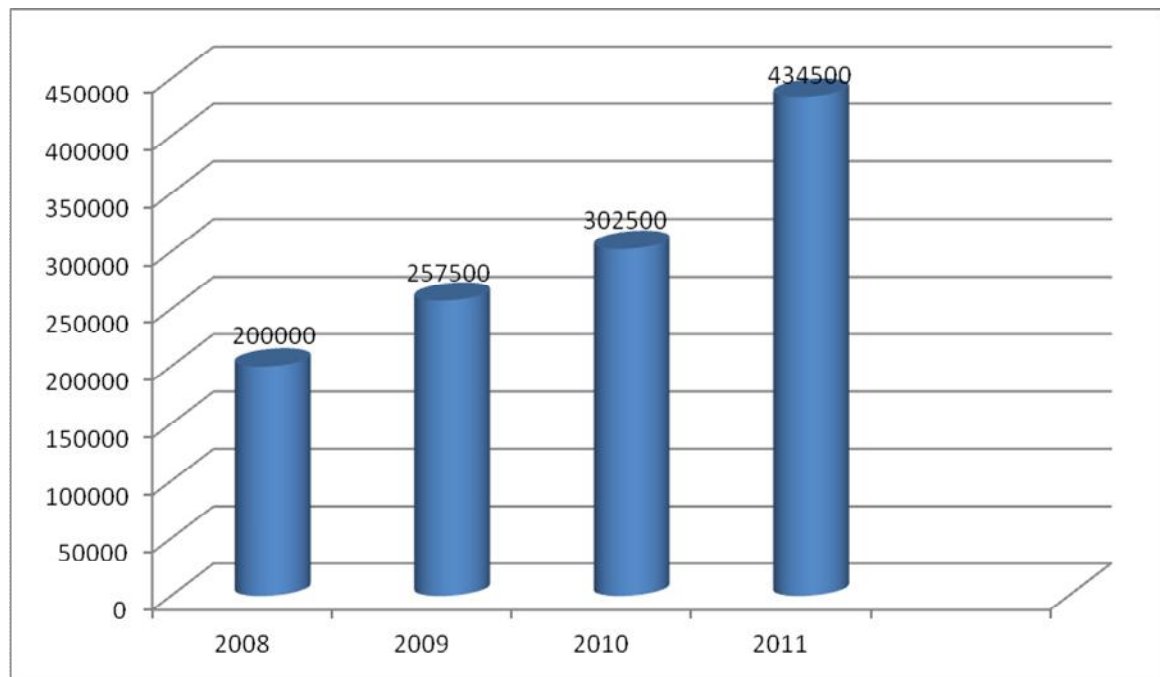

Рис. 1.1. Планова мінімальна вартість товарів, які можуть бути предметом контрабанди з 2008 по 2011 рр. [].

З рисунка прослідковується тенденція до декриміналізації контрабанди та переведення складу злочину в розряд адміністративного правопорушення, оскільки розміри вартості контрабанди товарів збільшуються щороку, а саме у 2008 – 200 000 грн., у 2009 – 257 500 грн., у 2010 – 302 500 грн., 2011 – 434 500 грн. При тому контрабанда товарів вважається вчиненою у великих розмірах, якщо їх вартість у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

До основних причин, що призводять до поширення контрабанди, належать[]:

- існування економічних передумов;
- недосконалість митної політики;
- недостатнє співробітництво правоохоронних та контролюючих органів України з відповідними органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

- завантаженість ситуації на митниці;
- сприяння посадових осіб органів державної влади, зокрема правоохоронних та контролюючих, юридичним чи фізичним особам у переміщенні через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю товарів, транспортних засобів, історичних та культурних цінностей тощо;
- недостатність технічних засобів здійснення огляду;
- недосконалість нормативно-правового регулювання імпорту товарів та відсутність дієвого контролю за реалізацією імпортованих товарів на внутрішньому ринку;
- високі ставки ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість;
- недосконале, суперечливе регулювання діяльності щодо боротьби з контрабандою та порушення митних правил;
- велика кількість документів, необхідних для проходження вантажу через кордон;
- наявність значної різниці між цінами на окремі групи товарів на світовому та внутрішньому ринках;
- безробіття серед мешканців прикордонних районів.

Усі предмети контрабанди поділяються на дві групи []:

1) предмети, яким притаманні спеціальні ознаки, що надають підстави для кваліфікації їх незаконного переміщення через митний кордон України за ст.201 Кримінального кодексу України незалежно від розміру контрабанди:

- а) історичні та культурні цінності;
- б) отруйні, сильнодіючі, радіоактивні або вибухові речовини;
- в) зброя та боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї);
- г) стратегічно важливі сировинні товари, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, їх вільний

обіг згідно з чинним законодавством може істотно обмежуватись і для переміщення їх через митний кордон, як правило, потрібен спеціальний дозвіл.

Культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України (оригінальні художні твори живопису, графіки та культури; предмети пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією науки та культури; предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок; унікальні та рідкісні музичні інструменти; рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування; рідкісні поштові марки тощо) [1].

Отруйні речовини – це отрути, токсини (бойові, лікарські, сільськогосподарські та інші), які, потрапляючи всередину організму людини через органи дихання, травлення або через шкіру, здатні викликати смерть людини або психоневрологічний розлад, порушення дихання чи функції серцево-судинної системи, ураження нирок (нефропатію) чи печінки (гепатопатію) тощо. Вони можуть бути мінерального (миш'як, стрихнін, ртуть та сулема, синильна кислота та інші ціаніди, пестициди тощо), рослинного (отрута, виділена із мухомора, блідої поганки тощо), тваринного (змійна отрута та отрута, що виробляється членистоногими тваринами) або змішаного чи штучного (хімічного) походження [1].

Сильнодіючі речовини – це лікарські, побутові, промислові та інші хімічні речовини, здатні своїм впливом на живий організм заподіяти йому шкоди [1]. До них, зокрема, віднесені аміназин, бісептол, гросептол, еритроміцин, ефералган, камфора, корвалол, ністатин, нітрогліцерин, новокаїн, сульфадимезин, тетрациклін, фурацилін, деякі інсуліни та вітаміни, кислота нікотинава, настойки женьшеню і прополісу, розчин йоду спиртовий. До сильнодіючих речовин належать і інші кислоти, луги, солі.

Незаконне переміщення сильнодіючих речовин через митний кордон України має тягнути кримінальну відповідальність за ст. 201 тільки у тих випадках, коли кількість зазначених лікарських засобів значно перевищує розміри, необхідні для лікування конкретної особи.

Під радіоактивними речовинами слід розуміти ядерне паливо, яке може виділяти енергію шляхом самопідтримуваного ланцюгового процесу ядерного поділу поза ядерним реактором, радіоактивні продукти та відходи, а також речовини природного або штучного походження, що містять у своєму складі радіоактивні ізотопи, як здатні до первісного випромінювання.

Зброя – це пристрої і засоби, які застосовуються у збройній боротьбі для знищення живої сили і технічних засобів супротивника. Зброя поділяється на вогнепальну та холодну. Вогнепальна зброя – це усі види бойової, спортивної та нарізної мисливської зброї як серійно виготовленої, так і саморобної чи переробленої, в якій для пострілу та ураження цілі використовується сила тиску газу, що утворюється при згоранні вибухової речовини (пороху або інших спеціальних горючих сумішей) [1].

Крім технічних характеристик для того, щоб віднести зброю до предмету контрабанди, вона повинна мати призначення для ураження живої цілі (в даному випадку людини), або руйнування матеріальних об'єктів. Тому і гладкоствольна мисливська рушниця, пневматична рушниця, сигнальні, будівельні, стартові, газові пістолети не є предметами контрабанди. Звичайно це в тому випадку, коли це є не обріз із гладкоствольної мисливської рушниці і якщо вище названі стартові, газові чи сигнальні пістолети не перероблені для ураження людини (розсверлені стволи, вставлені стволи і т.ін.). Для віднесення зброї до предмету контрабанди не має значення чи вона переміщується в зібраному вигляді, чи розібраному, наприклад серед особистих речей, або дитячих іграшок.

Розглянемо інший вид зброї – холодну зброю. Холодна зброя – це предмети, що спеціально виготовлені для безпосереднього нанесення

тілесних ушкоджень, за допомогою м'язової сили людини чи механічного пристрою (ручна та холодно - металеві, наприклад арбалет) призначені для нападу і активного захисту, а також не мають прямого виробничого чи господарсько - побутового призначення []. Холодна зброя поділяється на клинкову та не клинкову (ударно - роздроблювальної дії), також можуть зустрічатися, комбінована, що включає в себе ознаки клинкової та не клинкової холодної зброї та замаскована холодна зброя.

Бойові припаси – це патрони до нарізної вогнепальної зброї, артилерійські снаряди, бомби, міни, бойові частини ракет та торпед, фугаси, ядерні боєголовки, а також інші вироби та знаряддя, що споряджені вибуховою речовиною та призначені для ведення стрільби або руйнування різноманітних об'єктів шляхом зриву []. Сюди ж відносяться ядерні, хімічні та бактеріологічні боєприпаси. Патрони та набої до гладкоствольної мисливської рушниці, як вказано в ст. 201 Кримінального кодексу України, не є предметом контрабанди.

Вибухові речовини – це хімічні речовини, їх сполуки або суміші, що здатні під впливом зовнішнього імпульсу до самопоширення з великою швидкістю хімічної реакції з утворенням газоподібних продуктів та виділенням тепла, тобто спроможні вибухнути без доступу кисню (амоніти, амонали, динаміт, порох, тротил, нітрогліцерин, пропан) [].

2) До другої групи відносяться товари, переміщені з приховуванням або поза митним контролем, у великих розмірах.

Відповідно до Митного кодексу України, під товаром слід розуміти будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), електрична, теплова та інші види енергії, а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України [].

Це можуть бути продовольчі або непродовольчі товари, лікарські засоби (крім отруйних, сильнодіючих, наркотичних засобів, психотропних речовин

та прекурсорів) і виробу медичного призначення, гладкоствольна мисливська зброя (це зброя, конструкція якої не дозволяє стріляти нарізною кулею) та бойові припаси до неї, друкована продукція, промислові виробы, у т.ч. такі продукти, які переміщуються через митний кордон України з використанням трубопровідного транспорту (нафта, природний газ) та ліній електропередач (електроенергія).

Також Кримінальний кодекс України у розділі XIII передбачає кримінальну відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [].

Наркотичні засоби – рослини, сировина, засоби природного або синтетичного походження, що класифікуються, як такі, в міжнародних конвенціях, а так само інші рослини, сировина і речовини що представляють небезпеку для здоров'я населення, віднесених до показаної категорії “Комітетом по контролю наркотиків” при МОЗ України [].

Психотропні речовини – будь-які природні або синтетичні матеріали, що класифікуються в міжнародних конвенціях, та надають небезпеку для здоров'я населення в зловживанні ними, віднесені до показаної категорії “Комітетом по контролю наркотиків” при МОЗ України. Прекурсори – речовини і їхні солі, використовувані для виготовлення наркотичних і психотропних речовин, а так само хімічні засоби і їхні солі, віднесені до показаної категорії “Комітетом по контролю наркотиків” при МОЗ України.

Відомості про наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори містяться у Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Перелік – це згруповані в списки наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори, включені до таблиць I – IV згідно із законодавством України та міжнародними договорами. Перелік затверджується Кабінетом міністрів України за поданням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я [].

При визначенні вартості предмета контрабанди чи порушення митних правил потрібно виходити з нормативних актів про ціни й ціноутворення на відповідні товари. У разі потреби це питання може бути вирішено на підставі висновку експертизи. Вартість предметів контрабанди визначається за національною валютою України.

Якщо особа мала умисел на незаконне переміщення через митний кордон товарів у великих розмірах, але перемістила їх невеликими частинами, вартість кожної з яких є меншою від 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, її дії належить розглядати як продовжуваний злочин і кваліфікувати за ст. 201 Кримінального кодексу України []. Дії, спрямовані на незаконне переміщення товарів у невеликих розмірах, є адміністративним правопорушенням, і відповідальність за них настає за статтями 351, 352 чи іншими статтями Митного кодексу України [].

До стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, належать передусім товари, на які поширюється режим ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій []. Переліки товарів, експорт та імпорт яких підлягає квотуванню і ліцензуванню, щорічно затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Об'єктивна сторона контрабанди виражається в діях, які полягають у незаконному переміщенні відповідних предметів через митний кордон України [].

Незаконне переміщення може відбуватись двома способами:

- 1) переміщення поза митним контролем;
- 2) переміщення з приховуванням від митного контролю.

Переміщення предметів через митний кордон України поза митним контролем означає їх переміщення []:

- 1) поза місцем розташування митного органу (поза зонами митного контролю);

- 2) поза часом здійснення митного оформлення (тобто до відкриття чи після закриття митниці, яка є тимчасовою або працює не цілодобово);
- 3) використання незаконного звільнення від митного контролю (внаслідок зловживання посадовими особами митного органу своїм службовим становищем).

Переміщення предметів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю. Приховування від митного контролю поділяється на[]:

- фізичне;
- документальне.

В свою чергу фізичне приховування є:

1) з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників), відповідно до п. 37 ст. 1 Митного кодексу України, під спеціально виготовленим сховищем (тайником) треба розуміти сховище, виготовлене з метою незаконного переміщення товарів через митний кордон України, а також обладнані і пристосовані з цією ж метою конструктивні ємності та предмети, які попередньо піддавалися розбиранню, монтажу тощо.

2) з використанням інших засобів, способів, що утруднюють виявлення предметів (з приховуванням предметів в організмі чи на тілі людини або тварини, в одязі, взутті, головному вбранні, в порожнинах транспортного засобу, в багажі, продуктах харчування, речах особистого користування тощо);

3) шляхом надання одним предметам вигляду інших через істотну заміну зовнішніх ознак предметів, а також їх тари, упаковки, ярликів тощо, що дозволяє віднести предмети контрабанди до предметів іншого виду (наприклад, так зване камуфлювання справжності).

Документальне приховування []:

1) використання підроблених документів. Підробленими треба вважати як фальшиві документи, так і справжні, до яких внесено неправдиві відомості чи окремі зміни, що перекручують зміст інформації щодо фактів, які ними

посвідчуються, а також документи з підробленими підписами, відбитками печаток та штампів;

2) використання документів, одержаних незаконним шляхом, тобто отриманих особою за відсутності законних підстав чи з порушенням встановленого порядку;

3) використання документів, що містять неправдиві дані, зокрема, такі, в яких відомості щодо суті угоди, найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, а також їх відправника чи одержувача, держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, не відповідають дійсності.

Підставою для переміщення предметів через митний кордон є визначені нормативними актами документи, без яких неможливо одержати дозвіл митниці на пропуск предметів через митний кордон. Зокрема, це можуть бути митна декларація, контракт, коносамент, ліцензія, квота, товаросупровідні документи, дозвіл відповідних державних органів.

Контрабанда є злочином з формальним складом []. До визначення моменту закінчення контрабанди потрібно підходити диференційовано і враховувати те, відбувається ввезення чи вивезення предметів злочину, а також місце здійснення протиправних дій. В Україні створені і діють спеціальні митні зони, функціонують внутрішні митниці, які розміщені на митному кордоні там, де він збігається з межами спеціальних митних зон. Якщо предмети ввозяться на митну територію України або вивозяться із спеціальних митних зон на решту митної території, контрабанда має розглядатись як закінчений злочин у разі фактичного переміщення предметів через митний кордон. При цьому не має значення, вдалося чи ні винному вивезти предмети контрабанди за межі зони митного контролю.

Якщо предмети вивозяться за межі митної території України або ввозяться з іншої частини митної території до спеціальних митних зон, контрабанда визнається закінченою після вчинення дій, спрямованих на

реалізацію наміру відповідно ввезти чи вивезти предмети, - з моменту виявлення їх під час митного контролю.

Суб'єктом злочину є фізична, осудна особа, яка досягла 16 - річного віку, у тому числі особа, яка користується правом дипломатичного імунітету []. Дії службової особи, яка сприяла незаконному переміщенню предметів через митний кордон, слід розглядати як пособництво у контрабанді та, за наявності підстав, як відповідний злочин у сфері службової діяльності.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується прямим умислом []. Недекларування відповідних предметів, вчинене з необережності, не містить ознак коментованого складу злочину. Не може бути притягнута до кримінальної відповідальності за контрабанду особа, яка добросовісно помиляється щодо того, чи є даний предмет культурною цінністю або отруйною речовиною (наприклад, якщо ця культурна цінність тривалий час зберігалась у родині особи або якщо ця речовина була вільно придбана особою в крамниці іншої країни).

Отже, необхідно відмітити, що контрабанда товарів це одна із складових економічної злочинності у сфері господарської діяльності та обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. А також слід звернути увагу на те, що це предметний злочин, за який передбачено кримінальну відповідальність згідно Кримінального кодексу України.

1.3. Історичні аспекти правової заборони вчинення контрабанди та порушення митного законодавства в Україні

Контрабанда як злочин зафіксована досить давно. Поняття "контрабанда" як правопорушення з'явилося в XIV столітті у період зародження капіталізму і бурхливого розвитку товарно - грошових відносин, коли країни визнали для себе невігідним безперешкодний ввіз і вивіз

товарів. Усяке порушення правил, установлених законом і іншими нормативними актами, чи провозу проносу товарів і цінностей через границю з прихованням їх від контролю з боку митниць, одержало назву контрабанди, а винні в здійсненні таких дій підлягали покаранню []. Слово “контрабандос” уживалось для позначення товарів і предметів, що заборонялися для ввезення і підлягали конфіскації. Термін “контрабанда” має італійське походження (contra - проти, bando - урядовий указ).

Митна політика була частиною зовнішньої політики держави, а контрабанда виникла і розвивалась як протидія цій політиці. Зовнішня політика держави та внутрішня економічна ситуація визначали причини контрабанди, асортимент та канали транспортування контрабандного товару.

Контрабанда завдавала збитків не лише фінансовій системі держави, з нею тісно були пов’язані такі види злочинів, як хабарництво, спекуляція, грабїж. Нерідко контрабандистів використовували сусідні держави для збору розвідувальної інформації. Саме тому проблема контрабанди завжди була в центрі уваги державних установ, і боротьбі з нею приділялась велика увага.

З кінця XVIII століття до початку XX століття Україна знаходилася в складі Російської імперії. Тому історія розвитку України тісно переплітається з історією розвитку Російської імперії. Це стосується як економічної політики, так і митної політики, як її складеного елемента. У Російській імперії у 1729 році виходить перший указ, присвячений боротьбі з контрабандою: « О неявлениях в Таможнях и утаенных от пошлин товаров ». Поняття «контрабанди» в Росії в той час не існувало, а використовувався термін «непорядки», який розуміли ввезення товарів «таємно» і як продаж ввезених товарів без мита. Також були запропоновані методи боротьби із зазначеними діями [].

Контрабандним шляхом переправлялися, головним чином, ті товари, що обкладалися високими ввізними пошлинами чи виробництво і продаж яких

складали виключне право держави (тютюн, горілка й інші). Найважливішим заходом щодо посилення боротьби з контрабандою була установа в Росії в 1754 році прикордонної стражі, як особливого корпусу військ для охорони державного кордону в митному і військово-поліцейському відношеннях. Пізніше була створена спеціальна митна варта.

У 1782 році Катерина II заснувала митну варту на західній границі у виді "особливого митного прикордонного ланцюга і стражі для відрази потайного провозу товарів". Вона складалася з митних наглядачів, що несли дозори на ділянці. Якщо чи наглядач знаходився під його початком об'їждчики не могли самостійно затримати контрабандистів, вони повинні були переслідувати їх до найближчого селища, у якому зверталися по допомогу до місцевої влади []. У середині 1789 р. був виданий Указ про заборону ввезення в Росію товарів через сухопутні митниці західного кордону.

У Росії в середині XIX століття було проведено кодифікацію митного законодавства, де значну увагу приділяли боротьбі з контрабандою. У 1819 році був прийнятий Митний статут, відповідно до якого контрабандою вважалось таємне переміщення товарів через кордон і спроба приховання товарів при декларуванні на митниці. Також у ньому були визначені повноваження митників у галузі боротьби з контрабандою, а саме: митникам надавалось право оглядати вантажі на складах, магазинах і визначала юрисдикцію митних округів на відстань 100 верств від кордону. Стаття 1087 Митного статуту 1819 року передбачала відповідальність за вчинення контрабанди безмитних товарів у вигляді штрафу в розмірі 10% від вартості товарів [].

З метою посилення охорони сухопутного державного кордону і припинення контрабанди в 1828 році вступило в дію нове Положення про пристрій прикордонної митної стражі, відповідно до якого ця варта по своїй організації стала походити на військовий підрозділ регулярної армії [].

Митний статут 1904 року надавав право прикордонній варті і митному нагляду в найбільш небезпечному в контрабандному відношенні районі – у прикордонних губерніях Царства Польського – робити в прикордонній смузі шириною в 875 сажнів від границі (близько 2 км) обшуки і виїмки в будинках і інших житлових приміщеннях на тих же умовах, які були встановлені для поліцейських чинів, що заміняють судових слідчих при виробництві слідчих дій [].

Митний статут 1910 року уточнив деякі питання боротьби з контрабандою, надавши органам митного нагляду самостійно виявляти ініціативу у виробництві обшуків і виїмок контрабандних товарів у межах 100-верстної смуги від лінії сухопутної границі усередину країни і від морських берегів за участю поліції, а за межами 100 - верстної смуги – за допомогою світових суддів, судових засідателів і поліції. Цим статутом деталізувалися також процесуальні питання розгляду, оскарження, виконання справ про контрабанду [].

Після Жовтневої революції 1917 року Радянським урядом – Радою народних комісарів – РНК були прийняті рішучі заходи для припинення контрабанди. Так, зокрема, був виданий Декрет РНК від 03.01.21 р. "Про реквізиції і конфіскації". Митна установа була вправі конфісковувати "товари, визнані контрабандними". Поряд з цим, Декрет допускав можливість здійснення митними службами оперативних і слідчих дій. Для виявлення контрабандних товарів, таємно завезених через чи границю призначених до таємного вивозу за кордон, митні службовці мають право в межах 7 - верстної прикордонної смуги, робити обшуки і виїмки у всіх випадках, коли мається підозра в прихованні контрабанди. Поза межами прикордонної смуги митні службовці могли здійснювати ці дії за участю карної чи загальної міліції. Затримані в процесі обшуків, виїмок товари доставлялися в митницю, де їм робили огляд і опис з наступної (при необхідності) конфіскацією [].

Також необхідно згадати про устанovu Центральної комісії з боротьби з контрабандою при Всеросійській надзвичайній Комісії – ВНК – згідно Декрету РНК від 08.12.21 р. Комісії з боротьби з контрабандою створювалися при місцевих особливих відділах ВНК за участю представників військового відомства і митного контролю.

Контрабандним шляхом ввозилася в основному мануфактура (в 1925 р. вона становила 25% імпоротної контрабанди): бавовняна, вовняна (особливо цінувалася тонка вовна), шовкова; тонка шкіра (12,5% контрабанди), різні галантерейні товари (близько 21%), парфуми, спиртні напої тощо [].

Серед експортної контрабанди переважали золото, дорогоцінне каміння, срібло, валюта, тютюн, сало, а також сировина: прядиво, роги, щетина, конячі хвости тощо. Експортна контрабанда визначалася попитом зовнішнього ринку та наявністю тієї чи іншої сировини в прикордонних областях. Контрабандним шляхом за кордон переправлялися також музейні та архівні цінності, предмети старовини: картини, бронза, старовинний фарфор, що мав музейну цінність, гобелени.

Проблема контрабанди в 20-ті рр. була настільки небезпечною для розвитку економічної, фінансово-кредитної, і навіть політичної системи радянської держави, що голова ГПУ РСФРР Ф.Е. Держинський ставив контрабандистів на одну площину з контрреволюціонерами як найнебезпечнішими ворогами радянської влади. У зверненні до делегатів II-го з'їзду політпрацівників військ ГПУ у 1923 р. він зазначав: «Питання охорони кордонів на даний момент стоїть особливо гостро. Кордон СРСР повинен бути закритим для контрреволюціонерів і контрабандистів. Прикордонники охороняють економічну незалежність Рад та оберігають радянську землю від проникнення бандитів і шпигунів»[].

Справжній «вибух» контрабанди в 20-ті рр. та асортимент контрабандного товару були зумовлені, насамперед, економічною ситуацією, що склалася в Україні в цей період та особливостями проведення нової

економічної політики (НЕП). У роки 1-ої світової та громадянської війни економіка України зазнала великих збитків.

До причин збільшення контрабанди можна віднести і неналагодженість легального товарного обігу в прикордонній смузі – відсутність тут сільських кооперативів. Саме тому серед затриманих контрабандистів було багато місцевих селян, які займалися самозабезпеченням – перевозили товар через кордон не для продажу, а для власного користування в обмін на сільськогосподарську сировину [1].

Контроль за здійсненням монополії зовнішньої торгівлі покладался на митну систему. Декретом РНК РСФРР від 23 лютого 1922 р. при НКЗТ було засновано Митно-тарифний комітет, на який покладалися розробка та зміна митно-тарифних ставок, перегляд списків товарів, заборонених до ввезення, тощо [1]. Митні органи оглядали товар, що переміщувався через кордони країни, та обкладали його митом і митними зборами у відповідності до офіційних тарифів. Мита були одним із засобів протекціонізму та слугували економічним важелем регулювання зовнішньої торгівлі.

У 20-ті рр. в країні існувала можливість продажу контрабандного товару в крамницях та магазинах, що були у приватній власності. В 1923 р. їх кількість, у порівнянні з 1922 р., збільшилась на 40%. У 1923 р. в СРСР було зареєстровано 400-420 тис. приватних торговців, через яких здійснювалося дві третини міського товарообігу. Враховуючи той факт, що в 20-ті рр. проводилася політика обмеження приватного капіталу, в тому числі фінансово-податковими заходами, приватні торговці були зацікавлені у продажу дефіцитного, дешевого (у порівнянні з вітчизняним) іноземного товару, навіть якщо на нього не було спеціальних документів і митного клейма. В умовах господарської розрухи, реорганізації прикордонної охорони не вистачило матеріальних і воєнних ресурсів щодо надійного закриття державних кордонів від провезення через них контрабандного товару.

Вздовж кордонів УСРР на польській території в містах Острозі, Рівне, Здолбунові, Соколі та інших було створено спеціальну мережу контрабандних контор, які контролювали плинність товарів. Існували подібні транзитні крамниці і в прикордонній смузі на території СРСР, зокрема в УСРР їх налічувалось 57. Часто вони ставали трактирами та конторами для обміну спирту, кокаїну (в 1923-1924 рр.), мануфактури, галантереї (1925-1926 рр.) на вітчизняну сировину. Важливими контрабандними пунктами в УСРР були Волочиськ, Бережанка, Гусятин, Чернокозинці, Жабиці, Ямпіль, Тетарщино, Дубосари, Тираспіль та інші. Канали транспортування контрабандного товару територією УСРР проходили через Острог – Бердичів – Козятин – Київ; Кам'янець – Подільський – Проскурів – Київ. З Києва товар переправляли до Харкова, Ростова -на- Дону та Москви [].

У 20-ті рр. великі партії контрабандного товару доставлялися морем на турецьких суднах у порти Криму та Одеси, звідти намагалися вивозити золото та валюту. Контрабандний товар перепродувався в окремих магазинах у великих містах. Для збуту товару існували і так звані «чорні біржі» – місця нелегальних операцій – купівлі - продажу валюти, золота, платини тощо. Товар переправлявся човнами, бричками, прикритий гноєм, сіном, або мішками з борошном; мануфактурою огортали тіла контрабандисти, перевозячи таким чином за один раз до 70-80 аршин тканини. 200% чистого прибутку давав експорт живої худоби, яку переводили через кордони начебто на водопій. Контрабандою промишляли окремі особи або групи осіб, часто використовували дітей у віці 12 - 15 років. Затримання контрабандистів на кордоні ускладнювалося тим, що у 20-ті рр. кордонами стали не географічні чи національні, а політичні розподіли держав.

Важливе значення для кваліфікації контрабанди як злочину мав Кримінальний кодекс УСРР в редакції 1927 р. Стаття 114 цього документу визначала контрабанду як переміщення через державний кордон цінностей,

майна та інших предметів повз митні установи або через митниці, але приховавши їх від митного контролю, тобто без сплати мита [].

У 1964 році Митний кодекс визначив характеристику складу контрабанди й закріпив принципи оформлення справ про контрабанду та порушення митних правил. Визначення контрабанди містилось і в Митному кодексі України від 12.12.1991 року [].

У ХХ столітті досить гостро постала проблема з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів та прекурсорів. І саме контрабанда цих небезпечних для здоров'я людини речовин завжди була і є одним із найнебезпечніших злочинних явищ у сфері суспільного життя. Це проблема, яка не обходить жодну з країн світу, і останнім часом це явище, завдяки процесам світової інтеграції та глобалізації, стало проблемою без кордонів. Незаконне переміщення через митний кордон наркотичних засобів традиційно перебувало й перебуває в центрі уваги кримінальних угруповань, як один із способів швидкого збагачення.

Масштаби контрабанди наркотиків значною мірою залежать від реальної сили державної влади, стабільності законодавства, рівня захищеності державних кордонів, досвіду боротьби правоохоронних органів з контрабандою та порушеннями митних правил і злочинністю в цілому. Проблема боротьби з протиправним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин на сучасному етапі залишається вкрай актуальною, як в нашій країні, так і за її межами. Особливість проблеми полягає в тому, що наркобізнес став невід'ємною частиною світової економіки і регулюється законами попиту та пропозиції. Із заборонених до продажу товарів наркотики, як і раніше, дозволяють отримувати високі прибутки при мінімальних затратах з мінімально закладеним ризиком.

Злочинні групи використовують у своїх інтересах можливості, пов'язані з відкритістю кордонів і лібералізацією торгівлі. Значні обсяги вилучення наркотиків не мали достатнього впливу на ситуацію, що склалася. За останні

роки, особливо в період активного входження України в світовий ринок, проблема з наркотиками в нашій країні набула міжнародного характеру.

На сьогоднішній день поняття контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів або прекурсорів та відповідальність за скоєння цього злочину зазначено у розділі XII у статті 305 Кримінального кодексу України [1].

Отже, протягом всієї історії становлення державності, в Україні велась боротьба з контрабандою та порушенням митного законодавства. На сучасному етапі розвитку людства проблема боротьби з митними правопорушеннями набула загальносвітового характеру.

Висновки до I розділу

Розглянувши перший розділ, можна зробити наступні висновки:

1) Історія контрабанди пов'язана з виникненням торгівельно - митних, товарно - грошових відносин. Для встановлення контролю над перевезенням товарів через кордони та стягування митних зборів було створено митниці. Порушення встановлених державою законів перевезення товарів та приховування їх від митного контролю дістало назву "контрабанда".

Ще за часів керування Катерини II було створено прикордонну митну варту, яка боролася з контрабандою. У Росії в середині XIX століття було проведено кодифікацію митного законодавства, де значну увагу приділяли боротьбі з порушеннями митних правил та контрабандою. У 1819 році був прийнятий Митний статут, відповідно до якого контрабандою вважалось таємне переміщення товарів через кордон і спроба приховання товарів при декларуванні на митниці.

2) Згідно статті 319 Митного кодексу України порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на

встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність.

Адміністративна відповідальність за правопорушення настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності.

Кримінальна відповідальність передбачається за ввезення контрабандних товарів через митний кордон України.

3) Контрабандою, згідно з ст. 201 КК України є переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ МИТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА СУЧАСНИЙ СТАН БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ ТОВАРІВ

2.1 Організація діяльності митної служби України в сфері протидії контрабанді і порушенні митних правил

Сьогодні боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з домінуючих, першочергових завдань України, як незалежної держави, у справі захисту її економічних інтересів. Від швидкого та якісного розв'язання цієї проблеми залежатиме економічне зростання держави.

Не секрет, що це явище набуло нового розвитку: щороку воно має тенденцію до поширення та вдосконалення дій організованих об'єднань, до зміни їх структури, а в сучасній насиченій суспільно - економічній сфері – до масштабного розповсюдження тіньових економічних відносин. Практично всі злочини чи правопорушення, які чиняться організованими об'єднаннями, так чи інакше відносяться до сфери економіки, де існують найбільш привабливі об'єкти посягань для організованих груп та види діяльності, які їм найбільш притаманні [1].

Діяльність по боротьбі з контрабандою та порушеннями митного законодавства координує Департамент організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Державної митної служби України [2]. Робота Департаменту полягає в розробці та реалізації ряду завдань та програм, виконання яких покладено на досягнення певних позитивних результатів.

Незаконне переміщення товарів, предметів та сировини завдає значних збитків економіці держави, тому що з цих товарів не сплачуються податки, внаслідок чого витісняються товари легального походження. Незважаючи на заходи, що активно вживаються для протидії таким правопорушенням, порушення митного законодавства носить постійний характер.

Таблиця 2.1.

**Показники діяльності Івано-Франківській митниці у боротьбі з
контрабандою та порушенням митних правил.***

Період	2008	2009	2010	2011	3 місяці 2012
Справи про порушення митних правил, (кількість)	138	141	344	160	39
На суму (грн.)	8 89	27 365	1 43	5 77	930 436
Кримінальні справи, (кількість)	2	2	2	2	1
На суму (грн.)	427	590	1 03	1 35	743 605
Разом (грн.)	9 31	3 93	2 47	7 12	1 674 041

* складено автором за даними Івано-Франківській митниці.

Як видно з наведених даних (табл. 2.1.) у 2008 та 2009 рр. спостерігається майже однакова кількість (різниця на 3 адмінсправи більше у 2009 році) заведених адміністративних справ про порушення митних правил, але сума штрафів по них різниться досить суттєво: у 2008 році – 8 890 518 грн., а у 2009 р. - в 2 рази менше – 3 527 365 грн. В 2010 році було заведено справ про ПМП на суму 1 438 993 грн., а їх кількість склала – 344 [].

В результаті діяльності відділу організаційно - контрольної роботи Івано-Франківській митниці виявлено недонадходження митних платежів у Держбюджет, що потягнуло за собою заведення великої кількості справ відносно керівників підприємств та фірм за вчинення дій, спрямованих на неправомірне зменшення сплати податків і зборів відповідно до ст. 355 Митного кодексу України. Така ситуація утворилася у зв'язку із заниженням митної вартості товарів, переважним чином, шляхом подання зменшених сум по транспортних витратах.

Необхідно також врахувати й те, що Івано-Франківській митниця є внутрішньою митницею і потрібно брати до уваги транзитне переміщення товарів і транспортних засобів через Івано-Франківську область.

Так, у 2011 році було заведено 160 адміністративних справ на суму 5 771 879 грн., що на 4 332 886 грн. більше, ніж у 2010 р., а їх кількість на 184 менше, ніж у 2010 році. За 3 місяці 2012 року заведено 39 справ на суму 930 436 грн.

Якщо розглядати кількість кримінальних справ, то у 2008 – 2011 рр. було по 2 кримінальних справи, а у 2010 р. (I квартал 2012 р.) – 1 справа загальною вартістю 743 605 грн. Що стосується загальних сум по кримінальних справах, то вони різняться наступним чином: у 2008 р. – 427 024 грн., у 2009 р. – 590 382 грн., у 2010 р. сума збільшилась до 1 034 821 грн., а у 2011 році – 1 351 728 грн [].

Детальніше проаналізуємо розподіл справ про порушення митних правил і кримінальних справ між підрозділами Івано-Франківській митниці за останні 3 роки.

Таблиця 2.2.

Розподіл справ про ПМП та кримінальних справ між підрозділами Івано-Франківській митниці у 2009 – 2010 рр. [].

Назва підрозділу митниці	Кількість заведених справ про ПМП		Сума штрафів, накладених по справах (грн.)		Сума конфісков. предметів та компенс.вартість конфіск. товарів		Кількість кримін. справ		Сума по кримінальних справах	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Відділ МОН№1	27	34	1561	2547	29355	11909	0	0	0	0
Відділ МОН№2	15	5	457	1154	1886	0	0	0	0	0
Відділ МОН№3	5	58	8636	3279	0	0	0	0	0	0
МП Калуш	19	9	10712	408	20649	0	0	0	0	0
ВКПТ	2	5	1700	2601	0	0	0	0	0	0
СБК та МВ	73	233	51136	44051	3290656	1427084	2	2	590 382	1034 823
Всього :	141	344	74202	54040	3342546	1438993	2	2	590 382	1034 823

Дані табл. 2.2. свідчать, що найбільшу кількість справ було заведено службою по боротьбі з контрабандою та митною вартою, а саме 233 з сумою штрафів - 44 051 грн. (у 2009 році – 73 справи на суму 51 136 грн.), а також 2 кримінальних - 1 034 823 грн., для порівняння у 2009 аналогічно, але на меншу суму, а саме - 590 382 грн. Досить велику кількість порушень було виявлено відділом МО №1 і №3, відповідно 34 і 58, на суму – 2 547 і 3 279 грн. Що стосується митного посту Калуші, то ним у 2010 році було заведено 9 адмінсправ загальною вартістю 408 грн., а у 2009 році - 19 на суму 10 712 грн.

У даній роботі наведено розподіл справ про ПМП та кримінальних справах між підрозділами Івано-Франківській митниці за 12 місяців 2010 року за допомогою діаграми у відсотках, а саме службою по боротьбі з контрабандою та митною вартою було заведено 68% справ, відділом митного оформлення №3 - 17%, відділом МО № 1 – 10%, відділом митного оформлення №2 і ВКПТ по 1%, а також митним постом Калуш 3%.

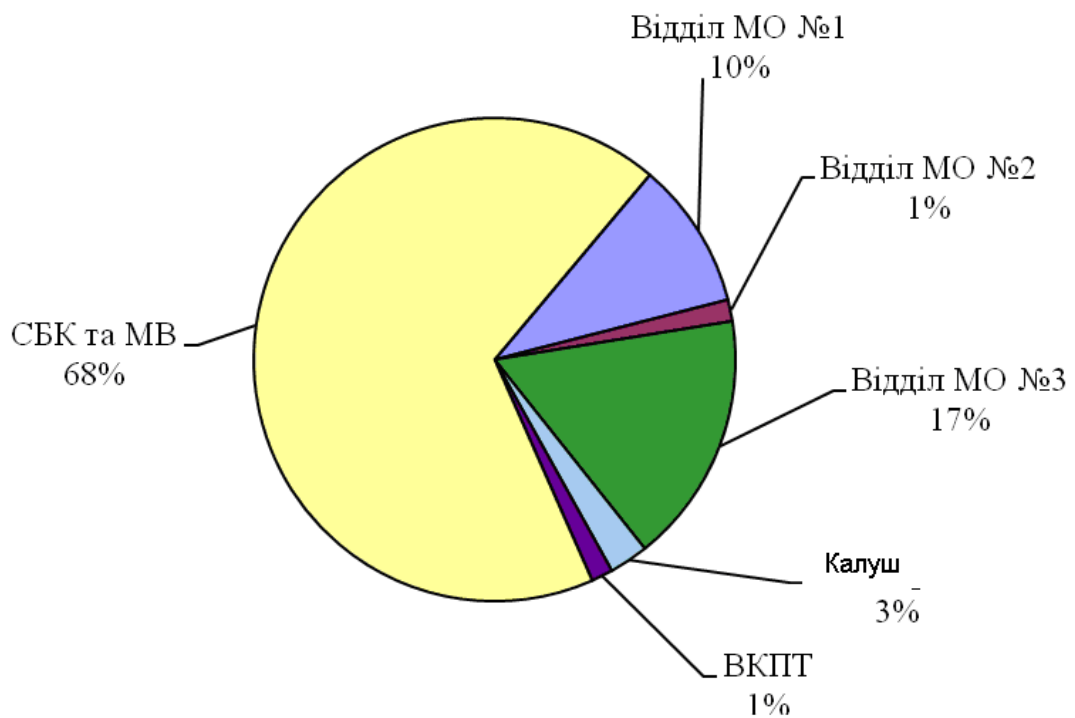

Рис.2.1. Розподіл справ між підрозділами Івано-Франківськ митниці у 2010 році.

Детальніше проаналізуємо боротьбу з контрабандою та порушеннями митних правил на прикладі Івано-Франківській митниці за останні 3 роки.

У даному дослідженні проведено аналіз заведених справ по ПМП та контрабанді за 2009 - 2010 рр.. за допомогою таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Сума та кількість заведених справ по ПМП та контрабанді на Івано-Франківській митниці у 2009-2010 рр.

	2009				2010			
	ПМП		КБ		ПМП		КБ	
	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн.
Січень	10	14 802	0	0	51	725	0	0
Лютий	11	0	0	0	11	30 565	0	0
Березень	16	1 580 133	0	0	49	795 063	1	789 146
I квартал	37	1 594 935	0	0	111	826 353	1	789 146
Квітень	13	244 659	0	0	58	0	0	0
Травень	18	244 600	1	231 223	14	6 558	0	0
Червень	13	0	0	0	7	8 851	0	0
II квартал	44	489 259	1	231 223	79	15 409	0	0
I півріччя	81	2 084 194	1	231 223	190	857 171	1	789 146
Липень	9	16 932	0	0	74	491 107	1	245 467
Серпень	14	1 123 801	0	0	5	650	0	0
Вересень	18	66 044	0	0	25	11 909	0	0
III квартал	41	1 206 777	0	0	104	503 666	1	245 467
Жовтень	9	147 657	1	359 159	28	38 072	0	0
Листопад	6	55 362	0	0	15	20 700	0	0
Грудень	4	33 375	0	0	7	34 793	0	0
IV квартал	19	236 394	1	359 159	50	93 565	0	0
II півріччя	60	1 443 171	1	359 159	154	597 231	1	245 467
Рік	141	3 527 365	2	590 382	344	1 438 993	2	1 034 613

У 2010 р. Івано-Франківську митницею порушено дві кримінальні справи за ознаками ч.1 ст. 201 МК України (контрабанда) на суму 1 034 613 грн., у 2009 році аналогічно, але загальною вартістю 590 382 грн.

За фактами порушень митного законодавства у 2010 році складено 344 протоколи про порушення митних правил на суму 1 438 993 грн. Для порівняння в 2009 році заведено 141 справу з сумою штрафів - 3 342 546 грн. [].

В результаті проведеної аналітичної роботи, аналізу інформації щодо митного оформлення високоліквідних товарів та товарів «групи ризику», завдяки співпраці з митними службами зарубіжних країн у вказаний період було виявлено факти порушень митних правил та контрабанди з боку учасників ЗЕД.

Так, у лютому 2010 року за фактом незаконного (шляхом приховування від митного контролю) переміщення через митний кордон України 40 одиниць транспортних засобів загальною вартістю 789 145,68 грн., митницею порушено кримінальну справу за ознаками ч.1 ст. 201 Кримінального кодексу України (контрабанда) [].

Дана схема полягала в тому, що, фактично, зовнішньоекономічний договір було укладено між тернопільським підприємством та німецькою фірмою, однак поставки по ньому не проводились і, відповідно, платежі не здійснювались. Транспортні засоби, як виявилось в ході перевірки, були ввезені на митну територію України по підробленим документам.

Другу кримінальну справу, де предметами контрабанди були 11 транспортних засобів вартістю 245 675,61 грн. було порушено у липні цього року. В результаті проведеної перевірки законності ввезення на митну територію України на адресу одного з приватних підприємств міста автомобілів, було встановлено факти ухилення від сплати обов'язкових митних платежів (зменшення їх розміру) [].

Згідно інформації, отриманої через Держмитслужбу від митної служби Королівства Нідерланди, встановлено також, що зовнішньоекономічний договір між контрагентами не укладався, а документи, представлені до митного контролю, містять недостовірні відомості.

У 2010 р. вилучено товарів на суму 285 993 грн. (у 2009 році - 70 586 грн.). Івано-Франківською митницею було розглянуто 323 справи про порушення митних правил, по яких було винесено постанови про накладення стягнення у вигляді штрафів на загальну суму 53 139 грн. (у 2009 маг році - розглянуто 83 факти ПМП та накладено штрафів на суму 74 202 грн.); 1 справу припинено.

Івано-Франківську митницею направлено для розгляду в Івано-Франківській суд 35 справ на суму 832 217 грн. (у 2007 - 48 загальною вартістю 7 717 506 грн.). Судом у 21 справах застосовано конфіскацію предметів ПМП (або вартість) на суму 405 656 грн., по 4 накладено штраф - 8500 грн. без застосування конфіскації та 4 справи було закрито [].

Однак в результаті повторного розгляду однієї справи, після проведення спільно з юридичним відділом апеляційного оскарження постанови, рішення було винесено на користь митниці. У 2011 році застосовано конфіскацію по 24 справах про ПМП на суму 288 673 грн. та накладено штрафів на 8500 грн.

З початку року Івано-Франківську митницею передано на реалізацію в Державну виконавчу службу конфіскованого майна на суму 287 942,78 грн. та перераховано в Держбюджет 9 636,08 грн. від його реалізації.

Крім того, за вказаний період митницею порушено 2 справи окремої категорії на суму 245 430 грн. з проведенням вилучення двох автомобілів «Татра», що знаходились на митній території України незаконно.

Якщо говорити в розрізі статей Митного кодексу України, найбільше виявлено порушень митних правил за таким статтями []:

ст. 355 МКУ - дії спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру - 165 справ;

ст. 330 МКУ - неподання митному органу документів, необхідних для здійснення митного контролю – 86 справ;

ст. 352 МКУ - дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю – 55 справ.

У 2010 році було підготовлено та направлено до митних служб закордонних країн 18 запитів.

Вказані запити в основному надіслані через Державну митну службу України: до Республіки Польща, Німеччини, Королівства Нідерланди, Словацької Республіки, Литви, Узбекистану, тощо. За цей же період було отримано від митних служб зарубіжжя 17 відповідей з відповідними матеріалами.

Таблиця 2.4.

Розподіл справ про ПМП між підрозділами Івано-Франківські митниці у 2009-2010 рр.

Назва підрозділу митниці	Кількість заведених справ про ПМП		Сума штрафів, накладених по справах (грн.)		Сума конфісков. предметів та компенс. вартість конфіск. товарів		Кількість крим. справ		Сума по кримінальних справах	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Відділ МО № 1	34	21	2547	935	11909	11031	0	0	0	0
Відділ МО № 2	5	7	1154	391	0	0	0	0	0	0
Відділ МО № 3	58	17	3279	1258	0	7962	0	0	0	0
МП Калуш	9	7	408	357	0	0	0	0	0	0
ВМП	0	1	0	8500	0	0	0	0	0	0
ВКПТ	5	3	2601	2550	0	0	0	0	0	0
СБК та ПМП	233	104	44051	35901	1 427 084	5 752 886	2	2	1 034 821	1 351 728
Всього :	344	160	54040	49892	1 438 993	5 771 879	2	2	1 034 821	1 351 728

Як видно з даних табл. 2.4. найбільшу кількість справ заведено службою по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, а саме 104 адмінсправи з сумою штрафів – 35 901 грн. (у 2009 році – 233 на суму 44 051 грн.), а також 2 кримінальних загальною вартістю 1 351 728 грн., для порівняння у 2009 аналогічно, але на суму – 1 034 821 грн.

Досить велику кількість справ про ПМП було заведено відділом МО №1 і №3, відповідно 21 і 17, на суму – 935 і 1 258 грн. Що стосується митного посту Колуського, то ним у 2010 році було заведено 7 адмінсправ загальною вартістю 357 грн., а у 2009 році – 9 на суму 408 грн.

У даній роботі також проведено аналіз заведених справ по ПМП та контрабанді за 2010 - 2011 рр.. за допомогою таблиці 2.5.

Табл. 2.5.

**Сума та кількість заведених справ по ПМП та контрабанді на
Івано-Франківські митниці у 2010-2011 рр.**

	2010				2011			
	ПМП		КБ		ПМП		КБ	
	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн.
Січень	51	1 500	0	0	15	24 670	1	1 123 802
Лютий	11	23 248	0	0	7	7 141	0	0
Березень	49	797 192	1	789 146	32	21 577	0	0
I квартал	111	821 940	1	789 146	54	53 388	1	1 123 802
Квітень	58	0	0	0	24	263 504	0	0
Травень	14	65 57	0	0	3	0	1	227 926
Червень	7	12 859	0	0	5	5 365 770	0	0
II квартал	79	19 416	0	0	32	5 629 274	1	227 926
I півріччя	190	841 356	1	789 146	86	5 682 662	2	1 351 728
Липень	74	491 467	1	245 675	23	0	0	0
Серпень	5	650	0	0	28	3 480	0	0
Вересень	25	11 909	0	0	7	1 400	0	0
III квартал	104	504 026	1	245 675	58	4 880	0	0
Жовтень	28	38 072	0	0	7	3 100	0	0
Листопад	15	50 271	0	0	5	81 237	0	0
Грудень	7	5 268	0	0	4	0	0	0
IV квартал	50	93 611	0	0	16	84 337	0	0
II півріччя	154	597 637	1	245 675	90	89 217	0	0
Рік	344	1 438 993	2	1 034 821	160	5 771 879	2	1 351 728

За період 2011 року Івано-Франківську митницею порушено 2 кримінальних справи про контрабанду згідно ч. 1 ст. 201 Кримінального кодексу України на суму 1 351 728 грн. Першу порушено по факту ввезення в якості іноземних інвестицій обладнання вартістю 1 123 802 грн. Другу – по

факту незаконного переміщення через митний кордон України 15 транспортних засобів загальною вартістю 227 926,10 грн [].

Що стосується адміністративних справ про порушення митних правил, то у звітному періоді митницею порушено 160 справ на загальну суму 5 771 879 грн. []:

з них 5 на суму 5 365 770 грн. віднесено до справ «окремої категорії»;

- митницею розглянуто 142 справи про ПМП, в результаті чого було накладено штрафів на громадян та посадових осіб на загальну суму 49 892 грн.;

- стягнуто 23 593 грн. штрафів;

- направлено для розгляду в суд 19 справ про ПМП загальною вартістю 246 880 грн.;

- судом у вказаний період застосовано конфіскацію у 13 справах на суму 169 155 грн.

Дві справи про ПМП у 2011 році було закрито судом. Митницею приймаються заходи з метою опротестування даних рішень суду.

В порівнянні з минулим роком відбулось зменшення на 52 % кількості справ про ПМП, однак збільшилась сума у справах про ПМП (у 2010 році працівниками митниці порушено 344 справи про порушення митних правил на суму 1 438 993 грн.).

Що стосується кримінальних справ, то в порівнянні з минулим роком вартість предметів злочину є більшою. Як і у минулому році, у 2011 р. митницею порушено 2 кримінальних згідно ч. 1 ст. 201 Кримінального кодексу України [].

Службою неодноразово проводився детальний аналіз причин спаду правоохоронної роботи, а саме зменшення кількісних показників в порівнянні з минулим роком. Така ситуація безпосередньо пов'язана із суттєвим спадом зовнішньоекономічної діяльності в нашому регіоні. Крім того, відслідковується зменшення правопорушень, які кваліфікуються за ст.

355 МКУ. Це зумовлено, насамперед, існуючою судовою практикою, відповідно до якої правопорушення за ст. 355 МКУ є нетриваючим, тому адмінстягнення у вигляді штрафу може бути накладене не пізніше, ніж через два місяці з дня вчинення правопорушення.

В зв'язку з цим, службою по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил було вжито заходів з метою виправлення ситуації, а саме в частині збільшення кількості порушених справ про ПМП. З цього приводу було :

1. Посилено аналітично-пошукову роботу оперативними підрозділами митниці шляхом проведення аналізу “сумнівних” зовнішньоекономічних операцій, за результатами яких направлено ряд запитів до митних органів зарубіжних країн.

2. На підставі моніторингу митного оформлення вантажів з використанням програмно-інформаційного комплексу «Інспектор-2008» посилено митний контроль за товарами, які попадають в «групу ризику» шляхом проведення ретельних митних оглядів із застосуванням технічних засобів контролю та перевірок товаросупровідних документів.

3. Підготовлено наказ по Івано-Франківській митниці від 23.07.11. № 273 «Про затвердження Порядку передачі оперативними підрозділами митниці у СБК та ПМП справ про порушення митних правил» та Розпорядження 8-р від 19.08.2011р. «Про забезпечення належного рівня аналітично-пошукової роботи щодо виявлення порушень митного законодавства та взаємодії між оперативними підрозділами Івано-Франківській митниці» [].

Крім того, СБК та ПМП було посилено аналітично-пошукову роботу, яка полягає у проведенні аналітичних досліджень та перевірок діяльності окремих учасників ЗЕД, підготовці на направленні у відповідності до наказу Держмитслужби від 06.07.11. № 639 запитів до митних адміністрацій зарубіжних країн.

У 2011 році службою було підготовлено 23 запити та отримано 17 відповідей на запити Івано-Франківській митниці, які стосувались результатів перевірок переміщення через митний кордон України товарів та транспортних засобів, виявлення незаконних схем ухилення від сплати мита та інших митних платежів. За результатами такої роботи та на підставі інформації, отриманої від митних адміністрацій зарубіжних країн, Івано-Франківські митницею порушено у 2011 році вказані 2 кримінальні справи про контрабанду на суму 1 351 728 грн. та 17 справ про порушення митних правил загальною вартістю 305770 грн. На даний час службою опрацьовуються документальні матеріали, отримані від митних органів Нідерландів, згідно яких встановлено факти незаконного ввезення в Україну 12 транспортних засобів. Найближчим часом будуть порушені справи за ст. 352 Митного кодексу України. Проводиться робота в напрямку порушення у першому кварталі 2012 року кримінальної справи про контрабанду.

На підставі моніторингу митного оформлення вантажів з використанням програмно-інформаційного комплексу «Інспектор-2008» постійно здійснюється контроль за товарами, які попадають в «групу ризику», проводяться спільні митні огляди із застосуванням технічних засобів контролю, здійснюються перевірки товаросупровідних документів, опитування учасників ЗЕД та перевізників. Протягом 2011 року було здійснено 985 спільних оглядів вантажів, які оформлялись на Івано-Франківській митниці (з них за ініціативою Служби - 493) []. Огляди здійснювались як і на автотерміналах у м. Івано-Франківську, так і у віддалених підрозділах митниці (м. Долина, м. Калуш).

Із загальної кількості спільних оглядів було проведено в режимі експорту - 212; в режимі імпорту - 281.

Спільні огляди здійснюються з метою:

- виявлення порушень митного законодавства;

- як профілактика та попередження митних правопорушень з боку недобросовісних учасників ЗЕД.

Із загальної кількості митних оглядів близько 50 відсотків проводились за ініціативою працівників служби, решта - за окремими листами Держмитслужби або генерувались програмно - інформаційним комплексом «Інспектор - 2008».

В першу чергу такі огляди є профілактичним заходом, який дисциплінує учасників ЗЕД. Були непоодинокі випадки коли, на нашу думку, здійснювались можливі підготовчі дії до здійснення контрабанди. Наприклад - експорт туалетного паперу у Великобританію. В результаті проведення

Розподіл справ про ПМП між підрозділами Івано-Франківській митниці у I кварталі 2011-2012рр.

Назва підрозділу митниці	Кількість заведених справ про ПМП		Сума штрафів, накладених по справах (грн.)		Сума конфісков. предметів та компенс. вартість конфіск. товарів		Кількість кримінальних справ		Сума по кримінальних справах	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Відділ МО № 1	3	8	153	238	0	0	0	0	0	0
Відділ МО № 2	7	1	391	0	0	0	0	0	0	0
Відділ МО № 3	6	0	527	0	7962	0	0	0	0	0
МП Калуш	2	1	102	51	0	0	0	0	0	0
ВКПТ	0	1	0	850	0	0	0	0	0	0
СБК та ПМП	36	28	17000	0	22437	930436	1	1	1123802	743605
Всього :	54	39	18173	1139	30399	930436	1	1	1123802	743605

спільного огляду та орієнтування прикордонної митниці даний експортер надалі зовнішньо - економічних операцій не здійснював.

За результатами проведених спільних митних оглядів, інформації від правоохоронних органів та митних органів іноземних держав щодо порушень із сторони працівників митниці в ході їх здійснення (або після їх завершення)

не надходило, що вказує на стабільну оперативну обстановку в зоні діяльності митниці.

Прокуратурою м. Івано-Франківську протягом 2011 року було направлено у Івано-Франківську митницю 2 подання, за результатами розгляду яких зазначені недоліки були усунуті.

Розглянемо розподіл справ про ПМП між підрозділами Івано-Франківській митниці у розрізі I кварталу 2011 - 2012 рр. Табл. 2. 6. З даних табл. 2.6. видно, що найбільшу кількість справ у I кварталі 2012 року було заведено службою по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, а саме 39 адмінсправ з сумою штрафів – 1 139 грн. (у I кварталі 2011 року – 54 на суму 18 173 грн.), а також 1 кримінальну загальною вартістю 743 605 грн., для порівняння за 3 місяці 2011 аналогічно 1 справу на суму – 1 123 802 грн. Також відділом МО №1 було заведено 8 справ на суму 238 грн., відповідно 21 і 17, на суму – 935 і 1 258 грн. Що стосується інших підрозділів, то МП Калуш, відділом МО №2 і ВКПТ було заведено по 1 справі. Як бачимо загальна кількість заведених справ по підрозділах Івано-Франківській митниці за 3 місяці 2012 року зменшилась у порівнянні з 3 місяцями 2011 року на 15 справ, а також сума накладених штрафів зменшилась на 17 034 грн.[]

У даному дослідженні проведено аналіз заведених справ по ПМП та контрабанді за I квартал 2011 - 2012 рр.. за допомогою таблиці 2.7.

Табл. 2.7.

Сума та кількість заведених справ по ПМП та контрабанді на Івано-Франківській митниці у I кварталі 2011-2012 рр.

	2011				2012			
	ПМП		КБ		ПМП		КБ	
	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн	Кіл-ть	Сума, грн.
Січень	15	24670	1	1123802	6	59709	0	0
Лютий	7	7141	0	0	25	801008	1	743605
Березень	32	21577	0	0	8	69719	0	0
I квартал	54	53388	1	1123802	39	930436	1	743605

У 2012 році Івано-Франківською митницею порушено 1 кримінальну справу згідно ч. 1 ст. 201 Кримінального кодексу України на суму 743 605 грн. Для порівняння у I кварталі 2011 р. також порушено 1 справу загальною вартістю 1 123 802 грн. Кримінальну справу порушено по факту незаконного ввезення на митну територію України на адресу одного з товариств з обмеженою відповідальністю 23-х транспортних засобів іноземного виробництва. Посадовими особами вказаного підприємства до митного органу подавались документи (зовнішньоекономічний контракт, рахунки-фактури), які містили недостовірні відомості. На даний час дізнання по вказаній кримінальній справі завершено, справу передано за підслідністю [].

Що стосується адміністративних справ про ПМП, то у звітному періоді Івано-Франківську митницею порушено 39 справ на загальну суму 930 441 грн. (у 2011 – 54 на суму 53 388 грн.), з них[] :

- 28 - згідно ст. 352 МК України;
- 1 - згідно ст. 337 МКУ;
- 1 - за ст. 332 МКУ;
- 9 - згідно ст. 330 МКУ.

Митницею розглянуто 29 справ про ПМП, накладено стягнення у вигляді штрафів на громадян та посадових осіб на загальну суму 1139 грн. та направлено для розгляду в суд 1 справу про ПМП на суму 35 090 грн. Судом у вказаний період застосовано конфіскацію по 2 справах на суму 9631 грн.

Отже, характеризуючи загальні показники діяльності Івано-Франківську митниці у боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил у 2009-2012 рр. необхідно зазначити, що протягом останніх років досить активно проводиться робота по розкриттю правопорушень та заведення справ про порушення митних правил та контрабанді товарів. Аналіз свідчить, що з кожним наступним роком стає добре помітна тенденція до поліпшення показників відшкодування грошових та матеріальних цінностей.

2.2 Характеристика деяких схем порушення митного законодавства у сфері ЗЕД

На сучасному етапі порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічних відносин мають риси добре організованої злочинності, яка має транснаціональний характер. Все частіше виявляються випадки вчинення контрабанди та порушення митних правил, які характеризуються технологічною складністю, вдосконалюються схеми порушення митного законодавства, що ускладнює виявлення даних правопорушень.

Мають місце факти незаконного звільнення товарів від митного оформлення, їх ввезення на митну територію України під виглядом транзиту, переміщення товарів через митний кордон поза пунктами пропуску, недекларування та приховування предметів від митного контролю шляхом подання митному органу документів, що містять неправдиві відомості стосовно вартості товару, його опису (коду товару згідно з УКТ ЗЕД), кількості вантажу, країни походження, відправника товару тощо. При цьому активно використовуються фіктивні фірми або такі, що перебувають на обліку як учасники зовнішньоекономічної діяльності, але без укладання відповідних контрактів [].

Аналізуючи сучасний стан боротьби митних органів з контрабандою товарів слід зазначити найбільш поширені схеми, місця приховування і предмети контрабанди. Найбільшою є питома вага такої контрабандної продукції, як тютюну, алкогольних напоїв, ювелірних виробів, зброї, наркотичних засобів, історичних і культурних цінностей, аудіо-, відеотехніки, автомобілів тощо. Усі ці негативні явища становлять значну частину тіньової економіки нашої країни.

Мета протиправної діяльності шахраїв []:

- 1) ухилитись від сплати мита (податків) за переміщення товарів;
- 2) обминути будь-які заборони або обмеження стосовно товарів, які переміщуються;
- 3) одержати або спробувати одержати будь-які форми оплати, субсидії або інші виплати, у яких немає легального підтвердження;
- 4) одержати або спробувати одержати незаконну перевагу, що шкодить принципам і практиці законної конкуренції.

Наслідки такої діяльності:

- 1) держава втрачає прибутки;
- 2) нечесна конкуренція;
- 3) промисловість зазнає збитків;
- 4) нанесення шкоди економічній безпеці;
- 5) поширення корупції.

Поширеним видом протиправної діяльності є діяльність, направлена на ухилення від сплати податків, митних платежів або зменшення їх розміру []. Даний вид протиправної діяльності здійснюється за допомогою надання неправдивих відомостей щодо бази оподаткування різними способами, серед яких варто назвати такі:

- подвійне фактурування (митному органу надається зовсім інша фактура, згідно з якою митна вартість товару, що ввозиться в Україну, значно менша за ту, яка є насправді);
- фальшування документів, що підтверджують дійсну вартість товарів;
- неправильне відображення умов поставки товарів та, як правило, не включення до митної вартості товару витрат на транспортування і страхування;
- ввезення товарів під виглядом гуманітарної допомоги;
- неправильно вказується країна походження товару;
- опломбування транспортних засобів без огляду вантажу.

Незаконне переміщення може бути здійснене шляхом як перевезення, так і пересилання зазначених предметів через митний кордон. Географічне розташування країни дозволяє використовувати автомобільний, залізничний, авіаційний або морський транспорт [1].

З діаграми, яку розроблено Департаментом організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, видно, що автомобільний транспорт найбільше використовується для переміщення предметів контрабанди.

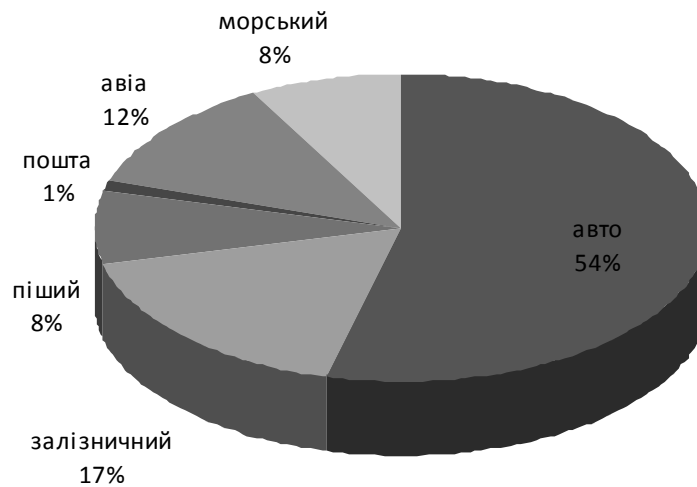

Рис. 2.1. Види транспорту, якими здійснюється контрабанда товарів в Україні[1].

Так, в Україні протягом I півріччя 2011 року порушено 172 кримінальних справи про контрабанду на загальну суму 189,1 млн. гривень. Незважаючи на низку несприятливих чинників, таких, як погіршення економічної ситуації зменшення товаропотоків та збільшення великого розміру контрабанди на 17,5%, порівняно з 2010 роком, кількість порушених кримінальних справ майже не змінилася.

Протягом 2010 року митними органами України виявлено 735 фактів незаконного переміщення через митний кордон наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. За цими фактами порушено 115 кримінальних справ про контрабанду наркотиків (за аналогічний період 2009 року – відповідно 745 випадків та 106 справ)[1].

Без урахування двох минулорічних справ з нехарактерно значною вартістю предметів контрабанди, а саме, природного газу на суму 4,9 млрд. грн. і риби на суму 164,2 млн. грн., вартість предметів контрабанди у порушених митними органами протягом I півріччя 2011 року кримінальних справах збільшилась на 3 %.

Протягом січня - червня 2011 року у 516 випадках вилучалися наркотичні речовини, у 307 - зброя та боєприпаси, у 94 - історичні та культурні цінності.

Особлива увага приділяється взаємодії з митними органами інших країн з метою забезпечення своєчасного отримання інформації про факти контрабандного ввезення в Україну вантажів і ухилення від сплати належних платежів.

З початку 2011 року направлено 970 запитів до правоохоронних органів зарубіжних країн. За їх результатами заведено 307 справ про порушення митних правил на суму 89,4 млн. грн., порушено 46 кримінальних справ про контрабанду на суму 95,7 млн. гривень.

Розглянемо більш детально деякі схеми переміщення предметів контрабанди.

Подвійне фактурування, тобто переміщення вантажу за подвійним пакетом документів []. Тобто на кордоні країни відправлення подається комплект документів із фактичною (реальною) вартістю з метою підтвердження факту вивезення вантажу та повернення сум податку на додану вартість в повному обсязі. На кордоні України, працівникам митних органів подається другий комплект документів із заниженою вартістю товарів, що дозволяє уникнути сплати податків в повному обсязі. Дана схема найчастіше трапляється при ввезенні побутової техніки, продуктів харчової промисловості, транспортних засобів тощо.

Ввезення вантажу за подвійним комплектом документів як правило супроводжується наданням митним органам документів, що містять

неправдиві дані. Зазначені дії мають ознаки статті 352 Митного кодексу України. Якщо товар, що переміщується становить великий розмір, то дані діяння містять ознаки контрабанди.

Поширеним способом, що дозволяє уникнути сплати митних платежів та податків, є ввезення на територію України товарів, під виглядом гуманітарної допомоги. Після перетину митного кордону, ввезений як гуманітарна допомога товар передається підприємницьким структурам, які його реалізують на загальних підставах, а отримані кошти привласнюють[1]. Відповідно до документів даний товар вважається переданим до установ, які дійсно потребують такого товару (лікарні, інваліди тощо), що на практиці далеко не так. Згідно з законодавством даний товар не дозволяється реалізовувати. Митним кодексом України ст.354: « Використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях», передбачено адміністративну відповідальність за такі діяння [1].

Як приклад, розглянемо незаконне вивезення історичних і культурних цінностей. У 2011 році Київська центральна спеціалізована митниця порушила кримінальну справу по факту замаху на контрабанду історичних та культурних цінностей.

Військову топографічну мапу часів Великої Вітчизняної війни виявили митники під час митного контролю міжнародного поштового відправлення. Після проведеної експертизи мистецтвознавець зробив висновок, що ця мапа є історичною та культурною цінністю.

Нагадаємо, що відповідно до чинного законодавства переміщення культурних цінностей через митний кордон України у міжнародних поштових відправленнях забороняється. Отже згадана мапа незаконно переміщувалась через митний кордон України.

Також спробу переміщення через митний кордон України старовинних монет, що являють собою історичну цінність, вже вдруге в 2009 році попередили працівники Чернівецької митниці під час митного контролю

одного з вагонів швидкісного потягу співробітники відділу митного оформлення №1 митного поста «Вадул-Сірет» виявили приховані 400 монет. Унікальна колекція була прихована у міжстельовому просторі над одним із купе, а доступ до неї став можливим лише після відкриття люка вагонним ключем.

Серед виявлених монет 64 є античними Римськими монетами, інші 366 монет, які були акуратно запаковані у спеціальні листи-файли є підробками. Про все це стало відомо вже після проведення експертизи у відділі контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України у Чернівецькій області.

Наразі Чернівецька митниця у відношенні громадянина Болгарії порушила кримінальну справу про контрабанду за ознаками злочину, передбаченого ч.2 ст.201 Кримінального кодексу України [].

Також розглянемо *незаконне переміщення наркотичних засобів*.

Як приклад, у II кварталі 2011 року на митному посту «Гоптівка» харківські митники та прикордонники попередили дві спроби перевезення підозрілих речовин. Небезпечно зілля намагалися незаконного вивезти на батьківщину двоє громадян Росії.

Так, інспектор митниці під час митного огляду транспортного засобу у внутрішній кишені сумки, що знаходилась у салоні автомобіля у відділенні для рукавичок був виявлений паперовий пакунок з рослинним насінням та речовиною рослинного походження загальною вагою 10 грамів.

В іншому випадку митники виявили два пакунки з речовиною рослинного походження вагою 11,23 г та вісім капсул біло-червоного кольору. Все це було приховано під кришкою ручки перемикача швидкостей автомобіля

Таблиця 2.1.

**Кількість фактів незаконного переміщення наркотичних засобів,
психотропних речовин і прекурсорів і порушення щодо них
кримінальних справ по Україні у 2009- I півріччі 2011 рр[.]**

Кількість фактів незаконного переміщення через митний кордон наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.		Кількість фактів порушення кримінальних справ про контрабанду цих товарів.	
2009	745	2009	106
2010	735	2010	115
I півріччя 2011	614	I півріччя 2011	66

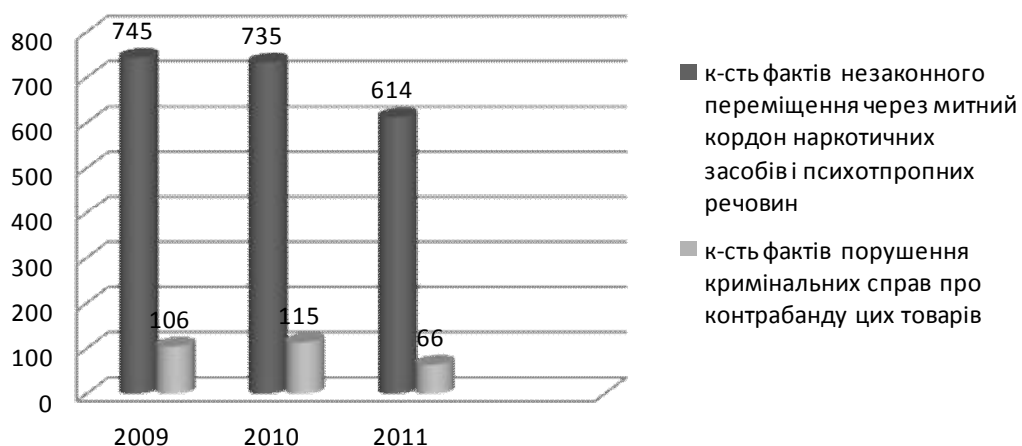

Рис.2.2 Співвідношення кількості фактів контрабанди і порушень кримінальних справ по Україні у 2009- I півріччі 2011 рр

Так, за 6 місяців 2011 року виявлено 614 фактів незаконного переміщення через митний кордон наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. За цими фактами порушено 66 кримінальних справ про контрабанду наркотиків.

Значні випадки затримань протягом 1-го півріччя 2011 року []:

- 12 кг метамфетаміну Ягодинською,
- 11,8 кг марихуани Дністровською,
- 4,2 кг марихуани та 4800 таблеток феназепаму Харківською,
- 1540 таблеток трамадолу Чопською.

Протягом 2010 року митними органами України виявлено 735 фактів незаконного переміщення через митний кордон наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. За цими фактами порушено 115 кримінальних справ про контрабанду наркотиків (за аналогічний період 2010 року – відповідно 745 випадків та 106 кримінальних справ).

Значні випадки затримання протягом 2010 року []:

- 18,6 кг марихуани Дністрянською,
- 8,7 кг гашишу Глухівською,
- 11 кг та 39,6 кг кокаїну Південною,
- 71 кг та 142 кг героїну Маріупольською,

- 5 кг метамфетаміну та 3 кг амфетаміну Ягодинською митницями лише підтверджують активне використання території України для контрабанди наркотиків.

Ще одним поширеним видом контрабанди являється *незаконне переміщення тютюнових виробів*.

Так упродовж 8 місяців 2011 року на кордоні з країнами Європейського Союзу було затримано 35,4 млн. шт. цигарок, або 1,8 млн. пачок. Це пояснюється, в першу чергу, суттєвою різницею в цінах на сигарети в Україні та країнах ЄС [].

Найбільш привабливими для порушників залишаються українсько-угорська (30,7% випадків виявлень) та українсько-румунська (27,8% випадків виявлень) ділянки кордону. Поряд з цим зменшилась кількість випадків контрабанди сигарет на українсько-російському кордоні (3,8% випадків виявлень).

Загалом за 8 місяців 2011 року митними органами України попереджено 2083 випадки незаконного переміщення тютюнових виробів, з яких 1828 під час спроб незаконного вивезення тютюнових виробів за межі митної території України та 255 випадків - під час ввезення сигарет в Україну. При цьому, митними органами України вилучено понад 50 млн. шт. сигарет (понад 2,5 млн. пачок) [].

Порівнюючи показники затримань в розрізі контрабандного переміщення тютюнових виробів за 2007 - 2011 роки, спостерігаємо їх незмінність протягом останніх років.

Так, у 2007 році було зафіксовано 1824 факти незаконного вивезення цигарок, у 2008 - 2286 фактів, 2009 - 2407, а у 2007 - 1824. Що стосується незаконного ввезення тютюнових виробів, то кількість фактів незаконного їх ввезення в Україну знижується з 406 фактів у 2007 році до 255 - у 2011 році, що можемо побачити на рис. 2.3.

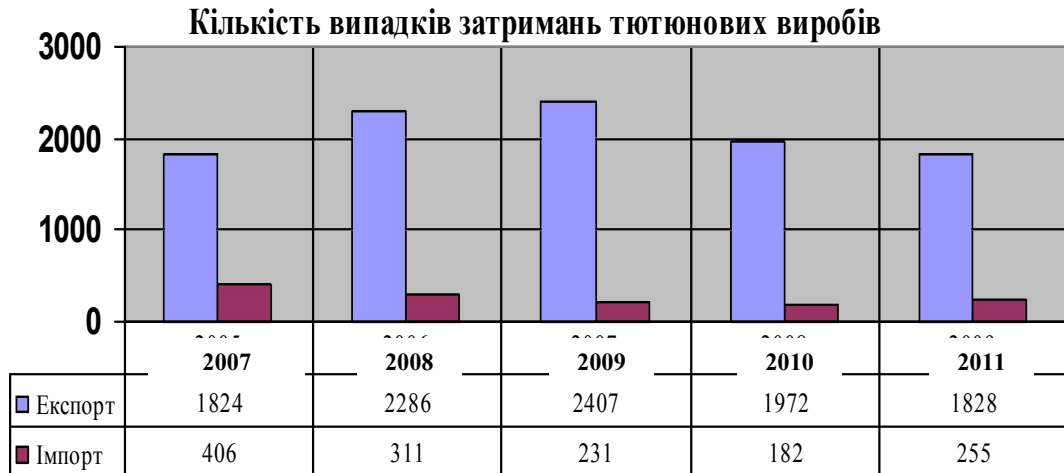

Рис. 2.3. Кількість випадків затримань тютюнових виробів у 2007 - 2011рр. по Україні [].

Слід зазначити, що починаючи з 2010 року змінилась тенденція незаконного вивезення тютюнових виробів. У попередні періоди більшість затримань припадала на спроби нелегального вивезення сигарет дрібними партіями в приватних автомобілях. У другій половині 2010 та у 2011 році збільшилась кількість затримань цигарок при незаконному вивезенні значних партій.

Проаналізувавши сучасний стан боротьби митних органів України з контрабандою товарів слід відмітити те, що незважаючи на плідну, активну роботу митниць у напрямку боротьби з порушенням митного законодавства існує різноманітна кількість схем і способів переміщення предметів контрабанди, що ускладнює виявлення даних правопорушень.

2.3. Адміністративна і кримінальна відповідальність за скоєні правопорушення

Відповідальність за порушення митних правил – це специфічне реагування держави на порушення митних правил, що полягає в застосуванні стягнення до суб'єкта порушення митного законодавства [].

Адміністративна відповідальність за правопорушення настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності.

Адміністративне стягнення - це міра відповідальності за скоєння правопорушення []. Застосовується з метою:

- виховання особи, що скоїла правопорушення, в дусі поваги до виконання і дотримання законів, поваги до правопорядку;
- запобігання скоєнню ним нових правопорушень;
- запобігання скоєнню правопорушення іншими особами.

Адміністративні стягнення та їх застосування виконують функцію запобігання більш небезпечних правопорушень - злочинів. По суті вони здійснюють моральний або матеріальний вплив на правопорушника. Норми, що встановлюють відповідальність за порушення митних правил, містяться в Митному кодексі України, а саме в розділі XVIII: “Порушення митних правил і відповідальність за них. Відповідальність осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил” та розділі XIX “Провадження у справах про порушення митних правил”. Якщо при провадженні в справах про порушення митних правил виникають питання, що не врегульовані Митним кодексом, слід керуватися нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення [].

Стаття 320 Митного кодексу України зазначає, що суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств [].

Під „громадянами” слід розуміти фізичних осіб: громадян України, іноземців, осіб без громадянства []. Під посадовими особами підприємств слід розуміти керівників та інших працівників цих підприємств (як резидентів, так і нерезидентів), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за

виконання вимог, установлених Митним кодексом України, законами й іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку []. Іноземці й особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають притягненню до відповідальності за порушення митних правил на тих же підставах, що й громадяни України.

У разі виявлення в порядку, установленому Митним кодексом України, фактів переміщення через митний кордон України особами, які користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, товарів з порушеннями митного законодавства, такі товари, якщо вони є предметами цих правопорушень, не підлягають пропуску через митний кордон України й передаються для зберігання митному органу до вирішення питання про відповідальність зазначених осіб дипломатичним шляхом.

Не є порушенням митних правил дія, яка хоч і визначається Митним кодексом України як така, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто з метою усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за існуючих обставин не могла бути усунута іншими засобами та якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода [].

Не притягується до адміністративної відповідальності особа, яка під час учинення протиправної дії чи бездіяльності була в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану.

Учинення правопорушень, передбачених статтями 331, 332, 348 - 350 Митного кодексу України, унаслідок аварії або дії непереборної сили, що підтверджується відповідними документами, не тягне за собою відповідальності, передбаченої Митним кодексом України.

Варто розглянути, що ж розуміють під поняттями: “аварія”, “непереборна сила”.

Під аварією, у цьому випадку, слід розуміти пошкодження, вихід з ладу й руйнування, що сталися з техногенних (конструктивних, виробничих, технологічних, експлуатаційних) або природних причин [1].

Дія непереборної сили [1]:

- стихійне лихо (пожежа, повінь, інше стихійне лихо чи сезонне природне явище, зокрема таке як замерзання моря, проток, портів тощо, закриття шляхів, проток, каналів, перевалів);
- військові дії чи надзвичайний стан у регіоні;
- зафіксований у встановленому законом порядку факт учинення злочинних дій третіми особами;
- інші обставини чи події.

Документи, що підтверджують факт аварії або дії непереборної сили, можуть видаватися місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, органами Міністерства внутрішніх справ України, іншими спеціально вповноваженими на це державними органами, а також міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, які здійснюють діяльність щодо усунення наслідків аварій, тощо.

Посадова особа, яка виявила порушення митних правил, що могло статися внаслідок аварії або дії непереборної сили, керуючись законом, оцінює докази події, що стала причиною порушення митних правил, за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності. У разі підтвердження вчинення правопорушень, передбачених вище зазначеними статтями Митного кодексу України, унаслідок аварії або дії непереборної сили, справа про порушення митних правил не порушується, а порушена - підлягає закриттю.

Якщо правопорушення є малозначним, посадова особа, уповноважена розглядати справу, на підставі Кодексу України про адміністративні правопорушення може звільнити порушника від адміністративної відповідальності й обмежитись усним зауваженням, заклавши справу. Питання щодо визначення порушення митних правил малозначним вирішується вповноваженим органом (посадовою особою) у кожному конкретному випадку, урахувавши те, що малозначним правопорушенням є дія або бездіяльність, яка не містить великої суспільної небезпеки, не завдає або не може завдати будь-якої значної шкоди державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління.

За порушення митних правил можуть бути накладені такі адміністративні стягнення []:

- попередження
- штраф;
- конфіскація.

Розглянемо кожний із цих видів.

Попередження як стягнення за порушення митних правил, є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому[]. Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладення адміністративного стягнення відповідно до статті 391 Митного кодексу України. Постанова оголошується правопорушникові. Який саме із заступників керівника митного органу накладає стягнення, кодексом не вказано конкретно, але як правило ця особа є начальником служби митної варти та боротьби з контрабандою. Застосування попередження як до громадян, так і до посадових осіб підприємств передбачено статтями 330, 335, 344 Митного кодексу України.

Штраф є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках і межах, установлених Митним кодексом України[].

Адміністративні стягнення у вигляді попередження, штрафу можуть бути накладені не пізніше як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні - два місяці з дня його виявлення.

Триваючими слід визнавати такі порушення митних правил, що характеризуються безперервністю їх учинення протягом певного часу. Такі порушення митних правил тривають доти, доки їх не буде виявлено митним органом [].

Триваючими правопорушеннями залежно від обставин учинення можуть визнаватись такі порушення митних правил:

- неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними;
- вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу;
- порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій із цими товарами;
- порушення зобов'язання про транзит;
- зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях;
- дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру.

У тому разі, коли є відмова в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, стягнення у вигляді попередження, штрафу може

бути накладено не пізніш як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття.

Перебіг строку накладення адміністративного стягнення починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано початок строку. При цьому, строк накладення адміністративного стягнення завершується о 24 годині його останньої доби. Якщо останній день такого строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, що визначений таким у місці вчинення відповідної дії згідно із законом, днем закінчення строку є перший за ним робочий день [].

Конфіскація, як стягнення за порушення митних правил, полягає в примусовому вилученні безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування від митного контролю безпосередніх предметів порушення митних правил, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, і безоплатній передачі їх у власність держави [].

Конфіскація вказаних предметів, товарів і транспортних засобів застосовується незалежно від того, чи є вони власністю особи, яка вчинила правопорушення. Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі й порядку, що визначаються Митним кодексом України та іншими законами України. Застосування конфіскації передбачено статтями 336, 339 - 341, 345, 348 - 353 Митного кодексу України.

Безпосередні предмети порушення митних правил, товари зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування від митного контролю безпосередніх предметів порушення митних правил, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, підлягають конфіскації незалежно від часу вчинення або виявлення

порушення митних правил. У разі, коли неможливо конфіскувати ці предмети з осіб, які вчинили порушення митних правил, стягується їх вартість у порядку, установленому законодавством України.

Коли накладається стягнення, ураховуються характер учиненого порушення, особа порушника, ступінь його вини, обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність.

Обставинами, що пом'якшують відповідальність за порушення митних правил, згідно статті 34 Кодексу України про адміністративні правопорушення визнаються []:

- щире розкаяння винного;
- відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;
- учинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або за збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;
- учинення правопорушення неповнолітнім;
- учинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року; тощо.

Обставинами, що обтяжують відповідальність за порушення митних правил, згідно статті 35 Кодексу України про адміністративні правопорушення визнаються []:

- продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу припинити її з боку вповноважених на те осіб;
- повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; учинення правопорушення особою, яка раніше вчинила злочин;
- утягнення неповнолітнього в здійснення правопорушення;
- учинення правопорушення групою осіб;
- учинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;

- учинення правопорушення в стані сп'яніння (Посадова особа, що накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення може не визнати цю обставину такою, що обтяжує відповідальність за порушення митних правил).

На відміну від обставин, що пом'якшують відповідальність за порушення митних правил, перелік обставин, що обтяжують відповідальність за порушення митних правил, є вичерпним. Тому орган (посадова особа), що розглядає справу про порушення митних правил, не вправі визнавати як такі, що обтяжують відповідальність, не зазначені вище обставини.

У разі вчинення одною особою двох або більше порушень митних правил, адміністративне стягнення накладається за кожне правопорушення окремо. Якщо особа вчинила кілька порушень митних правил, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою), стягнення накладається в межах санкції, установлені за більш серйозне правопорушення з числа вчинених. Розгляд справ не вважається одночасним, якщо він відбувається хоча б і в один день, однак обставини порушень митних правил, у зв'язку з якими порушено справи, не пов'язані між собою, матеріали справ досліджуються окремо й у різний час [].

Кримінальний кодекс України у розділі VII передбачає кримінальну відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності, а саме у ст. 201 контрабандою визнається переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладко ствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України [].

Караються виині особи – позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди. Ті самі дії, вчиненні за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Згідно з ч.2 статті 28 Кримінального кодексу України, злочин вважається вчинений за попередньою змовою групою осіб, якщо у ньому брали участь декілька осіб (дві або більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовились про спільне його вчинення []. Раніше судимою за злочин, передбачений ст.201 ККУ, є особа, яка була засуджена за ч.1 чи ч.2 ст.201 і судимість з якої не знята чи не погашена у встановленому законом порядку [].

Кримінальний кодекс України у розділі XIII передбачає кримінальну відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів []. За скоєння цього злочину особа, яка його вчинила карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією предметів контрабанди.

Кваліфікуючими ознаками злочину є вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів []:

- 1) повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) якщо предмети цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини;
- 4) наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори у великих розмірах.

Винні особи за цих обставин караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Особливо кваліфікуючими ознаками є вчинення злочину []:

- 1) організованою групою;
- 2) якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори в особливо великих розмірах.

За цих умов караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Процес притягнення до відповідальності насамперед розпочинається з передачі матеріалів справи про ПМП для проведення провадження у справах про порушення митних правил до служби боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил не пізніше трьох діб з моменту складання протоколу про порушення митних правил через начальника митниці відповідно до Акта прийому-передачі матеріалів справи про ПМП, форма якого затверджена наказом ДМСУ від 06.01.99 р. №8 (додаток 1). Акт прийому-передачі матеріалів справи складається у двох примірниках, перший з яких додається до матеріалів справи, а другий залишається у інспектора митниці, який передав матеріали справи до служби боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил [].

До матеріалів справи про порушення митних правил, що підлягають передачі до служби боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил, належать []:

- протокол про порушення митних правил (додаток 2);

Відповідно до ст. 385 Митного кодексу України, справа про ПМП вважається розпочатою з моменту складання протоколу про порушення митних правил. У ст. 363 МКУ зазначено, що у кожному випадку факту порушення митних правил, посадова особа, яка виявила дане правопорушення, зобов'язана скласти протокол про ПМП. Форма протоколу

затверджена наказом ДМСУ від 21.04.2003 року №261 «Про затвердження форм процесуальних документів у справах про порушення митних правил»[].

- пояснення або заява особи, яка притягується до відповідальності;
- протокол особистого огляду, якщо він проводився;
- протокол адміністративного затримання, якщо таке затримання застосовувалось;

Допускається адміністративне затримання громадянина, який вчинив правопорушення, на строк до трьох годин, з метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила дане правопорушення, а також для складення протоколу про ПМП, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення [].

- доповідну (службову) записку про обставини виявлення правопорушення чи інші обставини, що не можуть бути відображені в протоколі про ПМП;
- предмети та документи, вилучені протоколом про порушення митних правил, які необхідні для розгляду справи, якщо вони вилучались;
- інші наявні документи та предмети, що можуть мати значення для всебічного та повного розгляду справи.

Після передачі матеріалів справи про ПМП настає друга стадія провадження – розгляд справи і винесення рішення по справі. Сутність цієї стадії полягає у тому, що уповноважений орган (митний орган) або суд (суддя) здійснює остаточне розслідування по справі і дає правову оцінку діям особи, яка вчинила порушення митних правил. Дана стадія закінчується винесенням постанови у справі про ПМП (додаток).

Третя стадія провадження у справах про ПМП є переглядом винесеної постанови по справі у передбачених законом випадках. Четверта стадія – виконання рішення по справі, обумовлена необхідністю виконання винесеної

постанови. Її сутність полягає в кінцевій практичній реалізації адміністративного стягнення, призначеного порушнику.

Так, розглянемо суму штрафів і конфіскацій по розпочатих справах по ПМП і кримінальних справах на протязі 2010-2011 рр., а також I кварталу 2012 року.

У 2010 році митницею було розглянуто 142 справи про порушення митних правил, в результаті чого було винесено постанови про накладення стягнень у вигляді штрафів на громадян та посадових осіб на загальну суму 49 892 грн., стягнуто було 23 593 грн. штрафів []. Для порівняння, за аналогічний період 2010 року митницею розглянуто 323 справи про порушення митних правил, по яких було накладено штрафів на суму 53 139 грн., стягнуто 25 408 грн. штрафів [].

Також було направлено для розгляду в Івано-Франківській міськрайонний суд 19 справ про ПМП на суму 246 880 грн.(у 2010 р. - 35 справ на суму 832 217 грн.). Судом у вказаний період застосовано конфіскацію у 13 справах про ПМП на суму 169 155 грн. Дві справи про ПМП у 2010 році було закрито судом. У 2010 році застосовано конфіскацію у 21 справі про ПМП на суму 405 656 грн., 3 справи на суму 40 442 грн. припинено.

За 3 місяці 2012 року митницею розглянуто 29 справ про ПМП, накладено стягнення у вигляді штрафів на громадян та посадових осіб на загальну суму 1139 грн.; направлено для розгляду в суд 1 справу про ПМП на суму 35 090 грн.; судом у вказаний період застосовано конфіскацію по 2 справах на суму 9 631 грн.[]

Отже, можемо зробити висновок, що в Україні існує досить суттєва відповідальність за порушення митного законодавства, яка певною мірою стримує дані негативні явища в їх подальшому розповсюдженні. Хоча для більш дієвих результатів необхідно все ж таки вдосконалити як законодавчу базу, так і сам процес ведення справ по порушеннях у галузі митної справи.

Висновки до II розділу

Підсумовуючи подані матеріали у II розділі, слід зробити висновок, що сьогодні боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з домінуючих, першочергових завдань України у сфері захисту її економічних інтересів.

Діяльність по боротьбі з контрабандою та порушенням митного законодавства координує Департамент організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил ДМСУ.

Аналіз стану боротьби з контрабандою свідчить, що, незважаючи на комплекс здійснених правоохоронними органами заходів, вона продовжує поширюватись, а пов'язані з нею негативні процеси набувають дедалі витонченіших форм, що завдає значної шкоди економіці України, негативно впливає на криміногенну ситуацію у державі.

Мають місце факти незаконного переміщення товарів через митний кордон поза пунктами пропуску, недекларування та їх приховування від митного контролю шляхом подання митному органу документів, що містять неправдиві відомості стосовно вартості товару, кількості вантажу, країни його походження, відправника товару тощо.

Необхідно зазначити, що протягом останніх років досить активно проводиться робота по розкриттю правопорушень та заведення справ про порушення митних правил та контрабанді товарів. Аналіз свідчить, що з кожним наступним роком стає добре помітна тенденція до поліпшення показників відшкодування грошових та матеріальних цінностей.

За порушення митного законодавства передбачається адміністративна і кримінальна відповідальність. За порушення митних правил можуть бути накладені такі адміністративні стягнення як попередження, штраф, конфіскація. Винні особи, які притягуються до кримінальної відповідальності

караються позбавленням волі, а також конфіскацією предметів контрабанди і майна.

РОЗДІЛ III

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ ТОВАРІВ І ПОРУШЕННЯМИ МИТНИХ ПРАВИЛ

3.1. Проблемні аспекти боротьби з порушенням митного законодавства в Україні

Аналізуючи боротьбу із контрабандою, слід зазначити, що незважаючи на постійне її удосконалювання в цьому напрямку є ще досить невирішених проблем.

Однією із основних є те, що митні органи й досі не мають права займатися оперативно-розшуковою діяльністю. Історія питання надання митним органам права проведення оперативно-розшукової діяльності налічує вже більше 15 років. З 1993 року воно неодноразово порушувалось Держмитслужбою, вищими органами державної влади, народним депутатами України [1].

Митні органи є органами дізнання у справах про контрабанду та відповідно до кримінально-процесуального законодавства на них покладається вжиття необхідних оперативно-розшукових заходів з метою виявлення ознак злочину й осіб, що його вчинили [1]. Однак, відсутність законодавчо закріплених повноважень на проведення оперативно-розшукової діяльності (ОРД) фактично унеможлиблює здійснення митними органами дізнання в повному обсязі, як того вимагає закон. Зазначені обставини ускладнюють можливості митних органів повною мірою бути задіяними в системі проведення оперативних заходів, взаємодії та обміну інформацією з іншими органами, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю.

Крім того відсутність у митних органів права здійснювати оперативно-розшукову діяльність не сприяє ефективному співробітництву та обміну

інформацією з митними службами зарубіжних країн. Серед європейських держав лише митні органи України не мають правоохоронного статусу та відповідних повноважень.

На користь необхідності розширення повноважень митних органів існує багато аргументів [].

I. Функції боротьби з контрабандою покладені на 5 міністерств та відомств (СБУ, МВС, Державна прикордонна служба, податкова міліція ДПА та Держмитслужба).

З переліченої кількості правоохоронних органів лише Держмитслужба не має необхідних повноважень на здійснення оперативно-розшукових заходів. При цьому саме митні органи відповідно до законодавства є відповідальними за стан протидії контрабанді.

Закономірним є висновок - ефективна протидія контрабанді можлива лише за умов наявності у митних органів всього притаманного іншим правоохоронним органам спектра повноважень, зокрема права на проведення оперативно-розшукової діяльності.

II. Абсолютно логічним є те, що митний орган, який зафіксував злочин, найбільше зацікавлений в його належному розслідуванні і направленні справи до суду. Розслідування митними органами самостійно порушених справ виключить:

- міжвідомчу розрізненість, взаємні претензії щодо якості дізнання та досудового слідства;
- втрату оперативності в розслідування справи;
- неякісний збір доказової бази.

Отже, паралельно з отриманням права на проведення ОРД митні органи мають отримати повноваження на здійснення досудового слідства.

III. Першою перешкодою на шляху контрабандиста, який намагається вчинити злочин, є митні органи. Митні органи мають виключне право на здійснення митного контролю та митного оформлення товарів та

транспортних засобів. Саме на цих етапах протидія контрабанді є максимально ефективною, про що свідчить кількість порушених кримінальних справ.

IV. Митна служба володіє величезним масивом інформації, яка стосується зовнішньоекономічної діяльності, і накопичується в базах даних Держмитслужби. На сьогодні існує система обміну інформацією між правоохоронними органами. Однак ефективну обробку, належний аналіз цієї інформації, може забезпечити лише професіонал. Адже, митне право – складна і особлива галузь права.

При цьому, навіть якісне відпрацювання митними органами інформації іноді неможливо довести до логічного завершення за відсутності належних повноважень. Крім баз даних Держмитслужби митні органи мають і інші джерела інформації. Це і небайдужі та добросовісні громадяни, і ображені конкуренти. Однак за відсутності повноважень на здійснення ОРД митні органи не можуть забезпечити легалізацію такої інформації.

V. Контрабанда - це сфера діяльності злочинних угруповань, у тому числі й транснаціонального характеру. Це законспіровані структури, які мають високотехнологічне оснащення. До їх складу входять колишні правоохоронці, працівники митних органів.

Закономірним є висновок, що можливості органу, покликаного протидіяти контрабанді, ніяким чином не можуть бути гіршими за ті, які є в розпорядженні контрабандистів.

VI. Майже 20 років митна служба поряд з іншими правоохоронними органами є „гравцем” на полі боротьби з контрабандою з чітко визначеними завданнями. Розширення повноважень митними органами ні в якому разі не є зазіханням на чужу ділянку роботи чи бажанням потягти „ковдру” на себе. Навпаки, надання додаткових повноважень митним органам відповідатиме сучасним вимогам боротьби зі злочинністю, міжнародному досвіду.

Практично всі митні служби країн світу мають право на ОРД, у тому числі всі митні служби країн Європи (остання отримала це право митна служба Албанії - 2004 рік) та СНД (остання Казахстан - 2005 рік).

Крім того, на розширенні повноважень митних органів наголошувалось Всесвітньою митною організацією, а також Європейською комісією, яка очікує від України модернізації діяльності її митної служби шляхом розширення правоохоронних повноважень, включаючи можливості для проведення досудового слідства та оперативно-розшукових заходів.

Впровадження оперативно-розшукової та слідчої діяльності не потребуватиме додаткових фінансових витрат. Митна служба на початковому етапі достатньою мірою забезпечена кадрами, учбовими закладами для їх перепідготовки, матеріально-технічною базою.

Для вироблення напрямків удосконалення протидії контрабанді на сучасному етапі необхідно дослідити усі проблемні аспекти, які пов'язані із даним явищем, адже усунути наслідки можна лише дослідивши причини.

По-перше це соціально-економічні негаразди, пов'язані зі спадом вітчизняного виробництва у більшості галузей народного господарства: наявність бюджетного дефіциту та досить високого рівня інфляції, низької платоспроможності суб'єктів господарювання та основної маси населення, високий рівень безробіття. Дані обставини суттєво впливають на попит на товари масового споживання, які за ціною та якістю відповідали б реальним доходам населення [].

По-друге, наявність прозорих кордонів із Росією, Молдовою та Білоруссю. Існує близько 3,5 тис. різних шляхів, якими можна перетинати український кордон в обхід митного контролю.

Починаючи з дня проголошення незалежної України, ми живемо в умовах прозорості - 4579 кілометрів державного кордону з країнами СНД, в умовах, коли абсолютна більшість доріг, що зв'язують нас із сусідами на півночі, сході і південному заході - а їх, за різними даними нараховується від

1200 до 1500 - не забезпечені належним митним й прикордонним контролем. Зрозуміло, таке становище приваблює контрабандистів та інших правопорушників, які широко користуються цим для здійснення злочинних операцій [].

По-третє, необхідність удосконалення законодавства з питань митного та зовнішньоекономічного регулювання. Усунення існуючих протиріч у діях норм митного законодавства.

По-четверте це відсутність у прикордонних митницях експертів. Витрачаються шалені кошти на оплату дослідження (митниця витрачає по одному факту 100-150 грн.). А також митниці на кордонах не облаштовані для перевірки заморожених товарів, на деяких митницях існує проблема зважування вантажів, оскільки відсутні ваги.

По-п'яте, наявність організаційно-правових проблем, які стосуються:

а) діяльності "вільних митних зон", які на сьогодні перетворилися на легальні місця ввезення контрабандного товару, причому формально митний кордон цих зон товари не перетинають, відбувається тільки відповідне оформлення документів на товар, що, у свою чергу, сприяє вчиненню посадових злочинів;

б) діяльності тимчасових складів митного зберігання та митно-ліцензійних складів, коли через них оформляються товари з використанням протизаконного механізму, який дозволяє ухилятися від сплати митних платежів;

в) наявності тіньових схем надання фіктивних документів для зниження митної вартості товарів. Наприклад, у ході перевірок митної вартості товарів, що завозились на митну територію України через Одеський, Іллічівський та Севастопольський морські порти, було встановлено заниження митної вартості у десятки разів;

г) завезення товарів під виглядом гуманітарної допомоги з наступною їх реалізацією в обхід існуючого, встановленого законом порядку;

Суттєво впливає на загальний рівень контрабанди і низький контроль за службовою діяльністю посадових осіб митної служби, високий рівень корумпованості працівників ДМСУ, особливо серед керівного складу;

Основними підставами для складення щодо працівників митної служби адміністративних протоколів про корупційні діяння або порушення спеціальних обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції», є: []

- незастосування заходів тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні окремих груп товарів через митний кордон України;
- незаконне одержання особою, уповноваженою на виконання функцій держави, матеріальних благ, сприяння, використовуючи своє службове становище;
- порушення технологічних схем і порядку проведення митного контролю й митного оформлення при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- недоотримання вимог чинного законодавства під час надання дозволу на здійснення митного оформлення із застосуванням тимчасової митної декларації;
- порушення порядку процесуальних дій у справах про порушення митних правил;
- надання неповної інформації на запити правоохоронних органів.

Крім того, підставами для складення адміністративних протоколів щодо керівного складу є: []

- неприбуття на судові засідання для розгляду адміністративної справи;
- надання недостовірної інформації до суду щодо технічного стану обладнання для зважування під час розгляду справи про ПМП;

- незаконне прийняття рішення про повернення вилученого транспортного засобу;
- надання незаконних переваг при проведенні тендеру.

Також спостерігається низька ефективність роботи відділів по боротьбі з контрабандою митниць, яка викликана, на мій погляд, стриманням їхньої роботи щодо певних учасників ЗЕД з боку державних посадовців, посадових осіб місцевого самоврядування, народних депутатів.

Важливою проблемою у напрямку боротьби з контрабандою виступає недосконалість акцизної політики []. Так, податки на тютюнові вироби в Росії та країнах ЄС значно вищі, ніж в Україні, що створює стимули для здійснення контрабандної діяльності цими товарами. У сфері регулювання цін на підакцизні товари в Україні існує ціла низка невідповідностей нормам і директивам країн ЄС:

- частка податків у складі ціни підакцизних товарів надто низька, зокрема для середньої пачки з фільтром частка акцизу і ПДВ в Україні складає 32% і є одним з найнижчих показників у світі у той час, як згідно з Директивою Європейської Комісії частка акцизу у роздрібній ціні сигарет має становити не менше 57%, а частка всіх податків (акцизу і ПДВ) – не менше 70%;

- базою для адвалорного оподаткування в Україні визначено оборот, а в країнах ЄС – максимальна роздрібна ціна (в Україні максимальна роздрібна ціна використовується лише для визначення мінімальних вимог до сумарного акцизу, крім того, ця ціна береться не кінцева, а без ПДВ та акцизного збору);

- мінімальні вимоги до сумарного акцизу в Україні встановлено як відсоток (22% від максимальної роздрібною ціни без ПДВ та акцизного збору), в той час, як в ЄС – у „твердих” сумах, що дозволяє гарантувати певні „тверді” надходження до бюджету незалежно від ціни;

- в Україні не встановлюються мінімальні роздрібні ціни на сигарети, як у країнах ЄС;

- акцизні норми затверджуються Верховною Радою, а не урядом, як в ЄС.

Існують досить суттєві недоліки в роботі судових органів пов'язані з повнотою та об'єктивністю застосування судами норм чинного законодавства, чим порушується принцип невідворотності покарання за вчинення правопорушення, у даному випадку контрабанди. Мають місце випадки, коли судами першої інстанції не завжди приймаються рішення, що відповідають чинному законодавству.

Негативно впливає на сучасний стан дізнання та розслідування адміністративних і кримінальних справ, що знижує ефективність боротьби з контрабандою, недосконалий рівень взаємодії між співробітниками служби боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил митних органів і слідчими підрозділами СБУ.

Також існують недоліки процесуального характеру: недбале процесуальне оформлення справ; порушення строків передачі справ до слідчих підрозділів; помилки у закріпленні доказової бази; несвоєчасне винесення рішень про затримання правопорушників; неякісний огляд місця вчинення злочину та інше [] .

Важливе значення для ефективної боротьби з порушеннями митного законодавства має технічне облаштування митних органів []. У цьому напрямку існують також проблеми, а саме:

- обмежені обсяги фінансування будівництва та реконструкції пунктів пропуску призводить до недосконалої інфраструктури (яка не відповідає вимогам ЄС), зменшення їх пропускнуої спроможності, а також є однією з причин виникнення черг транспортних засобів перед ними;
- відсутні належні умови для комплексного обслуговування учасників міжнародного руху на транспортних комунікаціях біля пунктів пропуску;

- недостатній рівень технічного оснащення пунктів пропуску технічними та спеціальними засобами контролю, у т.ч. приладами для перевірки паспортних документів, огляду транспортних засобів, дистанційного контролю для виявлення зброї, наркотичних, речовин та контрабанди, розвантажувальною технікою (укомплектованість спеціальними і технічними засобами контролю – 35 - 45 %);
- низький рівень облаштування та технічного оснащення пунктів пропуску для залізничного сполучення, зокрема відсутність у більшості пунктів пропуску облаштованих залізничних колій для огляду вагонів та оглядових майданчиків, розвантажувальної та спеціальної техніки, засобів дистанційного контролю.

Наявна мережа пунктів пропуску не задовольняє потреби держави у розвитку міжнародних зв'язків, не забезпечує швидкого перетинання державного кордону особами і переміщення через нього вантажів, шкодить міжнародному іміджу держави, стримує зростання обсягів транзитних перевезень її територією. А також створює передумови для незаконного перетинання державного кордону і переміщення контрабандних товарів поза пунктами пропуску, спричиняє значні економічні втрати на державному і місцевому рівнях, уповільнює розвиток прикордонних регіонів України та її інтеграцію до Європейського Союзу.

Отже, для вирішення вище перелічених проблем необхідні чималі фінансові затрати, але якщо порівняти, небезпеку та збитки від контрабанди, то ці затрати неодмінно себе виправдають.

3.2 Напрямки протидії контрабанді і порушенням митних правил

Порушення митного законодавства не сприяє розвитку національного виробництва, економічно придушує українського виробника, зменшує податкові надходження до бюджету країни. Недонадходження до бюджету

через контрабанду та різного роду економічні схеми зменшення розміру плати митних платежів приводить до того, що Україна недоотримує щорічно по декілька десятків мільярдів гривень. Сюди ще можна додати збитки від відшкодування ПДВ суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності за фіктивний експорт та реекспорт товарів. Протидія порушенню митного законодавства дала б змогу державі []:

- по-перше, отримати додаткові кошти для проведення соціально-економічних реформ;
- по-друге, встановити чіткий та прозорий порядок державного регулювання в галузі зовнішньоекономічної діяльності та митної справи;
- по-третє, зменшити загальний рівень зловживань митними правилами в Україні.

З метою підвищення рівня ефективності протидії порушенням митного законодавства в Україні слід провести певні заходи цільового спрямування за наступними напрямками []:

- політичний;
- економічний;
- організаційно-правовий.

У політичному напрямку слід проявити політичну волю в послідовній реалізації заявленого курсу на боротьбу з корупцією і посадовими зловживаннями. Тобто потрібно розробити певні напрями та завдання, спрямовані на боротьбу з корупцією, а також розробити форми та методи їх реалізації [].

В економічному напрямку необхідно здійснити перевірку діяльності вільних економічних зон та перереєстрацію суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, розташованих у них. Такі заходи слід провести з метою виявлення та припинення порушень норм законодавства щодо діяльності даних економічних зон, а також при перереєстрації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності буде можливість перевірити і їх діяльність [].

Необхідно знизити рівень ставок ввізного мита від 2 до 12 % від митної вартості товарів залежно від їхнього соціально-економічного статусу. При такому рівні ставок ввізного мита суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності вигідніше буде сплатити даний податок, ніж понести штрафні санкції за його несплату, що в свою чергу приведе до зменшення порушень митного законодавства та збільшення надходжень від митних платежів до Державного бюджету[1].

Практично кожна ставка ввізного мита, яка перевищує 10-15 відсотків митної вартості, робить імпорт неефективним. І у разі попиту на цю продукцію на ринку провокує суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до пошуку схем ввезення, які не передбачають сплату ввізного мита, акцизних зборів та податку на додану вартість. Така продукція на національному ринку є більш конкурентоспроможною, ніж аналогічна продукція національного походження. У зв'язку з цим зниження ставок ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість створить належні умови для діяльності на національних ринках, усуне передумови для нелегального імпорту та переорієнтує товаропотоки у легальний обіг.

В організаційно-правовому напрямку потрібно запровадити проведення економічно-правових експертиз законодавчих актів з питань митної справи, особливо тих, які стосуються митно-тарифного регулювання. Це потрібно провести з метою перевірки ефективності законодавчих актів, зменшення кількості підзаконних нормативно-правових актів, що врегульовують суспільні відносини в галузі митної справи, усунути правові норми, які дублюють або допускають двояке тлумачення процесу регулювання [1].

Доцільно провести аналіз та перевірку стану реалізації вже прийнятих нормативно-правових актів та державних програм по боротьбі з порушенням митного законодавства. Такий захід дозволить визначити ефективність дії прийнятих нормативно-правових актів ДМС України та оцінити результат запровадження державних програм.

Ефективна протидія контрабанді та порушенням митних правил без імплементації в законодавство кращих досягнень юридичної думки і законодавчих новацій, існуючих у світі в цьому напрямку, не можлива. Цей висновок є незаперечним, про що неодноразово зазначалося і науковцями, і практичними працівниками. Попри це в законодавчих актах України з питань митної справи, і в тому числі боротьби з порушеннями митного законодавства, що набули чинності на протязі останніх років, вплив найкращого світового досвіду, на жаль, відчувається досить слабо.

Так, зважаючи на вищесказане пропонується удосконалити законодавство у напрямі []:

1) внесення змін до статті 201 Кримінального кодексу України щодо декриміналізації правопорушень у сфері митної справи ;

Зокрема, пропонується наступна редакція ст. 201 КК:

«Контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих вибухових речовин і, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладко ствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), - карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди.

Ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна».

Тобто, пропонується декриміналізувати контрабанду товарів, виключити з переліку предметів цього злочину стратегічно важливі сировинні товари, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, ознакою контрабанди залишити виключно переміщення відповідних предметів поза митним контролем та з приховуванням від митного контролю.

До питання декриміналізації контрабанди товарів потрібно підходити з обов'язковим урахуванням досвіду іноземних держав. За законодавством більшості країн СНД, Естонії, Латвії, Великої Британії, Швейцарії, Китаю, Кореї, Сан-Марино та багатьох інших розвинутих держав контрабанда товарів є кримінально караним діянням. Причому якщо кваліфікуючою ознакою цього злочину кримінальні закони країн СНД визначають переміщення товарів виключно поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, то в Естонії і Латвії, наприклад, встановлено кримінальну відповідальність і при переміщенні товарі через митний кордон будь-яким неправдивим (незаконним) шляхом, у Великій Британії, Німеччині (де за контрабанду товарів передбачена так звана квазікримінальна відповідальність) - за будь-яке ввезення товарів всупереч заборони, Болгарії - за їх переміщення без відома дозволу митного органу [1].

Крім того, за контрабанду товарів кримінальне законодавство багатьох країн передбачає застосування штрафів. Зокрема, КК Естонії передбачено накладення штрафу до 4000 денних заробітків або позбавлення волі від 2 до 8 років. КК Латвії - позбавлення волі до 10 років чи штраф до 180 мінімальній розмірів оплати праці з конфіскацією майна або без такої. У Німеччині передбачено накладення штрафу та (або) позбавлення волі від 3 місяців до 5 років. Альтернативну санкцію (штраф або позбавлення волі) за контрабанду товарів передбачає і законодавство Швейцарії. У Сан-Марино за цей злочин особа підлягає позбавленню волі від 3 місяців до 1 року, штрафу та довічному позбавленню політичних прав. У Бельгії і Китаї - тільки штрафу. Так, пропонується встановити штрафні санкції за вчинення контрабанди товарів і в Україні.

2) внесення змін до Митного кодексу України в частині [1]:

а) посилення адміністративної відповідальності за переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, зокрема шляхом встановлення

розмірів штрафів, що накладаються за такі порушення, залежно від вартості товарів (транспортних засобів);

б) запровадження обов'язкової конфіскації предметів контрабанди, товарів і транспортних засобів, що використовувалися для приховування таких предметів при їх переміщенні через митний кордон України;

в) надання митним органам права на оскарження постанов суду (судді) про накладенні адміністративного стягнення за порушення митних правил за участю Служби безпеки України та Генеральної прокуратури України.

Законодавче врегулювання питання надання митним органам права проводити оперативно-розшукову діяльність та проведення досудового слідства у справах про контрабанду відкриє багато можливостей для митних органів у сфері митних правопорушень та боротьби з контрабандою, що матиме позитивні результати для діяльності митної служби держави. Відсутність відповідного правоохоронного статусу і права здійснення оперативно-розшукової діяльності позбавляють українських митників можливості використовувати цілеспрямовані засоби боротьби з організованими групами контрабандистів, не дають їм реальних важелів для ефективної протидії контрабанді наркотиків, зброї, радіоактивних препаратів, валютних цінностей, нелегальному вивезенню за кордон наших національних святинь, безцінних пам'яток культури і мистецтва [].

Забезпечення слідчих підрозділів ДМСУ висококваліфікованими кадрами, які мають вищу юридичну освіту та стаж роботи, пов'язаний із процесуальною діяльністю (до роботи в цих підрозділах можна ширше залучати відставних офіцерів СБУ та МВС) дасть змогу краще організувати роботу при виявленні митних правопорушень.

Підвищення рівня заробітної плати працівникам митної служби в 5-8 разів, за рахунок скорочення атестованих посад, не пов'язаних із виконанням оперативно-службової діяльності, а також залучення коштів від звернення в дохід держави конфіскованих матеріальних цінностей по справах про

контрабанду та порушення митних правил матиме безпосередній вплив на зменшення корупції та хабарництва в митних органах [].

За даними експертів, кожне сьоме злочинне угруповання для здійснення своїх задумів використовує підкуплених чиновників. У контрабандну діяльність активно втягуються нові категорії посадових осіб, особливо з числа тих, хто відповідає за розвиток економічних та політичних зв'язків держави, реалізацію перспективних програм міжнародної співпраці, працює за кордоном в українських консульствах та торговельних представництвах. Саме тому на підрозділи власної безпеки митних органів України покладено завдання виявлення та перевірки інформації щодо корупційних дій посадових осіб митних органів, ознак інших злочинних діянь, фактів порушення митного законодавства співробітниками митних органів, а також перекриття можливих каналів витоку службової інформації.

Необхідно підвищити рівень матеріально-технічного забезпечення підрозділів митної служби, особливо оперативних підрозділів, а також митних постів, розташованих на кордонах з Росією, Білоруссю та Молдовою, адже саме новітнє матеріально-технічне забезпечення відіграє досить важливу роль у виявленні митних правопорушень та контрабанди.

Потрібно розробити державну програму технічного облаштування кордонів із названими державами, адже наявність «прозорих кордонів» лише ускладнює, а подекуди і унеможливує боротьбу з контрабандою. До фінансування цієї програми залучати інвестиційні кошти країн Євросоюзу [].

Провести ряд організаційних заходів зі зміцнення виконавчої та службової дисципліни серед працівників митних органів з метою кращої організації робочого процесу.

Також, спираючись на існуючу законодавчу базу, спільними зусиллями прокуратури, СБУ, МВС і ДМС України створити систему додаткового контролю та переогляду товарів, які переміщуються через митний кордон України. Це дасть змогу краще проконтролювати процес оформлення товарів

та позитивно вплине на зменшення корупції, адже буде задіяна не одна структура [].

При Раді національної безпеки України необхідно створити координаційний центр з організації взаємодії правоохоронних органів у боротьбі з контрабандою та транснаціональною злочинністю. Саме завдяки цьому заходу спільними зусиллями правоохоронних органів різних країн буде набагато легше боротись з контрабандою та організованою злочинністю[].

Превентивні заходи, що спрямовано на зниження рівня контрабандних операцій, повинні містити наступні вимоги []:

- суттєве збільшення штрафних санкцій;
- спеціальне упакування та маркування продукції, що вказує на її безмитний статус;
- безумовна наявність спеціальної ліцензії для виробництва, експорту, імпорту, оптової та роздрібної торгівлі, а також збереження товару;
- законодавче зобов'язати кожного виробника товарів друкувати свій унікальний серійний номер на всіх виробках;
- систематичне та суворе ведення обліку товарів;
- детальне позначення країни, для якої призначені експортні товари, попередження про потенційну шкоду для здоров'я, інструкції про правила користування, які були б зроблені відповідно до чинного законодавства країни-імпортера;
- надати експортерам право оформляти митні заставні на позначення товарів та здійснювати їх закриття лише в тому разі, якщо доведено, що партію доставлено до свого пункту призначення.

Зокрема, збільшення штрафних санкцій призведе до того, що суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності набагато вигідніше буде сплатити - всі податкові платежі, ніж штрафні санкції. Спеціальне упакування та

маркування продукції, що вказує на її безмитний статус теж полегшить процес переміщення даної продукції та дасть змогу це переміщення контролювати.

Наявність спеціальної ліцензії для виробництва, експорту, імпорту, оптової та роздрібною торгівлі, а також збереження товару призведе до виробництва якіснішого товару та дасть змогу проконтролювати виробництво та реалізацію цієї продукції за кордон. Законодавче зобов'язати кожного виробника товарів друкувати свій унікальний серійний номер на всіх виробках для зменшення випадків підробки товарів, а також з метою полегшення процесу оформлення та контролю даного товару.

Потрібно також систематизувати та вести облік переміщуваних товарів за кордон. Цей захід дасть змогу проконтролювати та не допустити контрабанди цих товарів.

Детальне позначення країни, для якої призначені експортні товари, дасть змогу перевірки доставки даних товарів до кінцевого пункту та недопущення їх зникнення на шляху до нього. Попередження про потенційну шкоду для здоров'я, інструкції про правила користування, які були б зроблені відповідно до чинного законодавства країни імпортера теж мали б позитивний результат, адже люди віддавали б перевагу якіснішому товару із документальним підтвердженням його якості, ніж контрабандному товару, без такого підтвердження.

Надання експортерам права оформляти митні заставні на позначення товарів та здійснювати їх закриття лише в тому разі, якщо доведено, що партію доставлено до свого пункту призначення, дасть змогу проконтролювати поставки цього товару та виявити контрабандні шляхи його ввезення.

Створення у великих транспортних вузлах (природно, за наявності відповідної наукової бази) координаційних науково-дослідних центрів по

боротьбі з порушенням митного законодавства дозволить за достатньо короткий термін отримати такі результати []:

- зниження рівня контрабанди при експортно-імпортних операціях;
- скорочення часу очікування митного огляду і в цілому - транзитного часу перевезення вантажів;
- підвищення рівня економічної безпеки і зниження рівня шахрайства і злочинності на транспорті;
- посилення транзитної репутації Української держави;
- збільшення бюджетних надходжень від митних зборів;
- підвищення економічної ефективності зовнішньоекономічних зв'язків України і транзиту вантажів інших країн через її територію.

Потребує вдосконалення пошукова, аналітична робота, що в свою чергу вимагає постійної координації та взаємодії служби боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил з усіма правоохоронними структурами, на всіх етапах зовнішньоекономічної діяльності - від укладання контрактів до реалізації товарів на внутрішньому ринку України.

Потрібно провести ряд заходів щодо вдосконалення взаємодії митних органів з правоохоронними []:

- ✓ проведення спільних комплексних заходів (у рамках окремих операцій) щодо запобігання фактам незаконного переміщення через митний кордон України товарів, валюти, історичних і культурних цінностей, а також предметів, заборонених до вільного обігу (зброї, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин тощо) та їх припинення;
- ✓ забезпечення разом з відповідними органами суміжних держав періодичного проведення перевірок реального проходження товарів через суміжні пункти пропуску прикордонних митниць;
- ✓ розроблення порядку спільних дій із запобігання та виявлення фактів проведення фіктивних транзитних операцій;

- ✓ проведення спільних перевірок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють експорт високоліквідної продукції та сировини, з метою недопущення фактів незаконного відшкодування податку на додану вартість цим суб'єктам;
- ✓ проведення аналізу результатів спеціальних цільових операцій на державному кордоні з метою вдосконалення практики здійснення правоохоронними та митними органами скоординованих заходів щодо припинення незаконного переміщення через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин, зброї, боєприпасів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних, вибухових речовин, валюти та інших товарів; проведення роботи з питань роз'яснення негативних наслідків контрабанди для економіки країни. Інформування через засоби масової інформації громадян про відповідальність за здійснення контрабанди та порушення митних правил.

Отже, основними напрямками вдосконалення протидії контрабанді та порушеннями митних правил, на мій погляд, є []:

а) внесення змін в Митний кодекс України з метою надання митниці статусу правоохоронного органу (з відповідними внесеннями змін у низку законодавчих актів);

б) розгорнення інформаційно-телекомунікаційної мережі Державної митної служби, створення Національного центру по боротьбі із контрабандою;

в) прискорення облаштування пунктів пропуску через державний кордон України, а також доведення норм оснащення оперативного складу митниць до євростандартів;

г) реалізація матеріального заохочення чергових змін на пунктах пропуску та осіб, які забезпечують профілактику та викриття протиправних дій в сфері контрабанди, посадових зловживань та зрадництва.

д) удосконалення координації і логістики діяльності правоохоронних органів в сфері контрабанди, розподіл відповідальності між ними.

З урахуванням підвищеної суспільної небезпечності контрабанди доцільно встановити більш жорсткі санкції і судам ретельніше досліджувати обставини кожної справи і проявляти більшу вимогливість щодо якості дізнання та попереднього слідства згідно дотримання всіх вимог закону.

Вивчення та узагальнення правоохоронної діяльності Держмитслужби дає підстави твердити про суттєву активізацію митних органів в напрямку боротьби із контрабандою наркотиків, культурних цінностей, зброї, радіоактивних елементів. Статистичні дані свідчать, що значно виріс внесок митних органів у справу боротьби з контрабандою. Відчутна роль і значення створеної в Україні державної системи експертного контролю за ввезенням в Україну і переміщень через її територію вищевказаних товарів і речовин та участь нашої країни в міжнародних угодах. Зокрема, боротьба з незаконним обігом наркотиків є пріоритетним напрямком співробітництва з ЄС [1].

Слід зазначити, що реалізація програми сприяння боротьбі з контрабандою наркотиків може бути більш ефективною за умови створення на базі МВС України єдиного міжвідомчого банку даних про осіб, причетних до незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, а також забезпечення спецпідрозділів органів внутрішніх справ по боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів необхідними технічними засобами контролю, що є можливим лише за фінансової, технічної та методичної допомоги з боку ЄС.

В інтересах належного виконання затвердженої Урядом України Програми боротьби з контрабандою та захисту внутрішнього ринку на всіх митницях останнім часом передбачається розгорнення Центрального бюро аналізу ризиків та аудиту, Управління розвитку та досліджень митної справи, Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи. Вдосконалюється робота митної варті та Кінологічного центру

ДМСУ. Надається першочергове значення справі комплектування цих підрозділів кваліфікованими спеціалістами з базовою юридичною і спеціальною підготовкою. В результаті, потрібно і надалі з цією метою використовувати сповна можливості навчальних закладів Держмитслужби, юридичних факультетів університетів [].

Отже, Держмитслужба України має працювати і надалі в напрямку поглиблення співпраці в боротьбі з міжнародною організованою злочинністю, розробки нових, більш ефективних угод про співробітництво з відповідними інституціями держав – членів ЄС з питань боротьби з контрабандою.

Висновки до III розділу

Розглянувши проблемні аспекти та напрями вдосконалення процесу протидії митним правопорушенням в Україні, можна зробити наступні підсумки:

Встановлено, що одним з пріоритетних напрямів діяльності є надання митним органам права проводити оперативно-розшукову діяльність та проведення досудового слідства у справах про контрабанду, що відкриє багато можливостей для митних органів у сфері митних правопорушень та боротьби з контрабандою та матиме позитивні результати для діяльності митної служби держави.

А також налагодження ефективної взаємодії митних органів України з відповідними службами суміжних держав, а також країн - найбільших торговельних партнерів України з питань обміну інформацією про взаємну торгівлю з метою виявлення тіньових схем у зовнішньоекономічній діяльності, організованих угруповань, що мають корумповані зв'язки з владними структурами і ведуть заздалегідь сплановану протиправну діяльність у фінансовій, банківській, зовнішньоекономічній сфері.

Підвищення ефективності і результативності заходів по боротьбі з порушеннями митного законодавства - завдання складне й відповідальне. Але не зважаючи на труднощі, роботу в цьому напрямку необхідно і надалі активізувати. Адже сьогодні ми вже не вправі залишатись на позиціях оборони, - необхідно переходити до наступу. Тільки таким чином вдасться реально вплинути на зменшення недобросовісної конкуренції, усунення з внутрішнього ринку структур, які порушують митне законодавство, підвищення рівня прозорості підприємництва і в кінцевому результаті збільшення надходжень до Державного бюджету України.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано розв'язання існуючої проблеми, процесу протидії порушенням митних правил та контрабанди товарів і інших предметів в Україні. Це дало змогу сформулювати низку висновків і пропозицій теоретичного та прикладного характеру, які забезпечили досягнення поставленої мети.

Головним фактором існування негативного економічного явища, порушень митного законодавства, є наявність конкретних причин. Розглядаючи різні підходи до їх визначення можна сформулювати основні причини:

- недосконалість митної політики;
- недостатнє співробітництво правоохоронних та контролюючих органів України з відповідними органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- завантаженість посадових осіб митних органів;
- недосконале, суперечливе регулювання діяльності щодо боротьби з контрабандою та порушенням митних правил;
- недостатність технічних засобів здійснення огляду;
- велика кількість документів, необхідних для проходження вантажу через кордон.

В сучасних умовах економіки України набуває важливого значення питання конкретизації об'єкта, предмета та суб'єкта незаконної діяльності, що відображатиме комплексний характер контрабанди. З огляду на це, визначено, що об'єктом контрабанди виступає встановлений порядок переміщення товарів та предметів через митний кордон при порушенні якого задається шкода економічним інтересам держави, життю та здоров'ю громадян.

Під предметами контрабанди можуть бути будь-які товари (частіше високоліквідні), культурні та історичні цінності, наркотичні, психотропні, радіоактивні, отруйні вибухові речовини, зброя, боєприпаси. До суб'єктів контрабанди слід віднести громадян різних держав, та осіб без громадянства, незалежно від їх громадського стану та займаних посад.

Як суспільно небезпечне явище контрабанда притаманна більшості країн світу, незалежно від рівня їх цивілізації, економічного та правового розвитку і являє загрозу національній та міжнародній безпеці з моменту створення державних кордонів і міжнародних економічної та політичної систем. Поряд із таким явищем як контрабанда завжди існує порушення митних правил. На основі розгляду сутності та встановлення їх характерних особливостей розкрито природу порушення митних правил, яка полягає у протиправній, винній (навмисній або необережній) діях або бездіяльності, що посягає на встановлений порядок управління і за яку передбачена відповідальність Митним кодексом України.

У результаті дослідження причини, що призводять до вчинення митних правопорушень визначено головні чинники існування даного явища:

- отримання фінансової вигоди;
- отримання переваг у торгівлі;
- нехтування законами;
- тиск з боку конкурентів.

Практика більшості країн свідчить, що конкретна типологізація правопорушень, в сфері митної справи, забезпечує об'єктивну оцінку результатів роботи митних органів. З огляду на це, визначено основні типи правопорушень:

- порушення порядку переміщення товарів та транспортних засобів;
- порушення порядку митного контролю;
- порушення порядку митного оформлення;
- порушення порядку сплати митних платежів.

Особливістю боротьби з порушенням митного законодавства на сучасному етапі є те, що "контрабандний промисел" став одним із основних джерел існування для значної частини громадян України, елементом економічної основи протиправних угруповань. Поряд із цим, урядом постійно приділяється увага боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил. На основі цього виділено центральні органи виконавчої влади України, на які покладено завдання щодо боротьби з контрабандою. Такими органами виступають: Державна митна служба України; Державна податкова служба України; Державна прикордонна служба; Служба безпеки України; Міністерство внутрішніх справ; інші органи виконавчої влади, які, відповідно до своєї компетенції, сприяють підвищенню ефективності заходів щодо запобігання контрабандним проявам та реалізації на внутрішньому ринку незаконно ввезених товарів.

На основі розгляду діяльності митного органу подано конкретний механізм протидії митних органів у боротьбі з порушеннями митних правил і контрабандою товарів. Головною причиною поширення порушення митного законодавства у Івано-Франківській митниці є конкуренція між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та непосильно високі ставки мита. Даний митний орган створено в центрі торгових транзитних шляхів, які ведуть з Азії до Європи.

Найбільш характерними видами порушень митного законодавства, які виявлено посадовими особами даного митного органу є: переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю; недекларування; подання документів, що містять неправдиві дані стосовно вартості товарів, транспортних засобів; приховування та недекларування товарів.

Головна особливість сучасного законодавства полягає у визначенні міри відповідальності за здійснення незаконних дій у митній справі. Так, в роботі визначено, що митні органи в процесі боротьби з контрабандою виконують

ряд завдань, покладених на них, зокрема здійснюють провадження у справах про порушення митних правил і проводять дізнання у справах про контрабанду.

За порушення митних правил встановлена адміністративна відповідальність у вигляді попередження, накладання та стягнення штрафних санкцій, а у виключних випадках конфіскація товарів.

З метою підвищення рівня ефективності протидії контрабанді в Україні доцільно провести заходи політичного та економічного спрямування. Важливою складовою таких заходів повинно стати вдосконалення організаційно-правового забезпечення діяльності митних органів і розширення прав посадових осіб.

З метою забезпечення ефективної реалізації зазначених вище заходів, спрямованих на зниження рівня контрабандних операцій, слід встановити наступні вимоги:

- суттєво збільшити штрафні санкції;
- встановити обов'язкову наявність спеціального упакування та маркування продукції, що вказує на її безмитний статус;
- наявність спеціальної ліцензії для виробництва, експорту, імпорту, оптової та роздрібною торгівлі, а також збереження товару;
- детальне позначення країни, для якої призначені експортні товари, попередження про потенційну шкоду для здоров'я, інструкції про правила користування повинні бути зроблені відповідно до чинного законодавства країни імпортера;
- зниження рівня ставок ввізного мита;
- підвищення рівня заробітної плати працівникам митної служби та матеріально-технічного забезпечення підрозділів митної служби;
- надання експортерам право оформляти митні заставні на позначення товарів та здійснювати їх закриття лише в тому разі, якщо доведено, що партію доставлено до свого пункту призначення.

Значне посилення боротьби з порушеннями митного законодавства неможливе без використання сучасних форм збирання інформації. Найефективнішою є оперативно-розшукова діяльність. Саме вона є головною стосовно діяльності митних органів провідних країн світу.

Список використаних джерел

1. Багрій – Шахматов Л.В., Бойко В.М., Попов Г.В., Лозгачов І.І. Історія боротьби з контрабандою. – К.: Видавець Вадим Карпенко. – 2003. –91 с.
2. Баранов С.О. Взаємодія правоохоронних органів на державному кордоні України по попередженню порушень митних правил та контрабанди // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2000. – №2. – с. 75 – 79
3. Баранов С.О. До питання протидії контрабанді в Україні на сучасному етапі // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2005. – №2. – с.18 – 22
4. Белоусов А. Тютюнова контрабанда // Митниця. – 2006. – №9 (22). –с. 8 – 12
5. Бережна К. В. Державне управління в галузі митної служби в Україні // Держава і право: Зб. наук. праць. – Київ. – 2001. – № 11. – с. 220 – 224
6. Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил. Застосування технічних засобів митного контролю./ За ред. Пархоменка В.М., Савчука С.С. – Хмельницький ТОВ «Мануфактура». – 2005. – 137 с.
7. Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил: Підручник / За заг. ред. Войцещука А.Д. – Хмельницький: видавництво «ІНТРАДА». – 2008. – 328 с.
8. Бусол О.Ю., Ложкін В.Ю. Стан боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил в Україні // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика): Науково – практичний журнал. – 2008. – №18. – с. 12 – 14
9. Васільєва В.О., Ємченко І.В. Організація боротьби з митними правопорушеннями: Опорний конспект лекцій. – Львів: видавництво ЛКА. – 2006. – 124 с.
10. Ведерніков Ю.А., Шкарупа В.К. Адміністративне право України:

Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури. – 2005. – 145 с.

11. Гайворонський Є.П. Боротьба з контрабандою на території України: історичний аспект / Є.П. Гайворонський // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К. – 2004. – Вип. 26. – с. 493 – 500

12. Гайворонський Є.П. Історичні та культурні цінності як предмет контрабанди / Є.П. Гайворонський // Проблеми законності. – Х. – 2005. – Вип. 75. – с. 181 – 187

13. Гайворонський Є.П. Контрабанда в умовах глобалізації / Є.П. Гайворонський // Проблеми глобалізації та геополітичний вектор розвитку України : зб. тез за матер. XIX Харків політологічних читань. – Х. – 2007. – с. 22 – 24

14. Гайворонський Є.П. Корупція в митних органах як умова вчинення контрабанди / Є.П. Гайворонський // Проблеми запобігання службовим злочинам у сфері господарської діяльності : матер. наук. – практи. семінару, м. Харків. – К. – 2005. – с. 89 – 91

15. Гайворонський Є.П. Стосовно основної причини вчинення контрабанди культурних цінностей / Є.П. Гайворонський // Теоретичні та практичні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні : матер. V міжвуз. наук. конф. з кримінології, м. Харків, 27 лист. 2006 р. – Х., 2007. – с. 19 – 20

16. Дахно І. І. Міжнародна торгівля: Навч. Посіб. - К.: МАУП. – 2003. – 296 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,36/catid,199/id,9191/

17. Деркач Л.В. Українська митниця : вчора, сьогодні, завтра. – 2 - ге вид., доп. – К. – 2000. – 544 с.

18. Додін Є. В. Адаптація законодавства України про кримінальну та адміністративну відповідальність за порушення митних правил // Митна справа. – 2008. – №1. – с. 3 – 6

19. Додін Є.В. Зміна правової підстави відповідальності за порушення

митних правил / Митна справа. – 2008. – №2. – с. 3 – 7

20. Долженков О.Ф. Боротьба з контрабандою: необхідність нових підходів.// Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2009. № 12.– с. 62 – 66

21. Дорофеєва Лілія Максимівна. Дізнання в митних органах : дис. канд. юрид. наук: 12.00.09 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х. – 2006.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-gu.net/diss/cont/129749.html>

22. Дорош Л.В. Контрабанда в Україні (кримінально-правове і кримінологічне дослідження) // Зб. наук. пр. – Х. – 2004. – №8. – с. 105 – 143

23. Дорош Л.В. Кримінально-правові аспекти відповідальності за контрабанду // Питання боротьби зі злочинністю. – Х. – 2002. – №6. – с.105 – 124

24. Дусик А.В. Повноваження митного органу при призначенні експертизи під час здійснення провадження у справах про порушення митних правил // Митна справа. – 2008. – №4. – с. 40 – 43

25. Єрофеєнко Л.В. Митне право: Конспект лекцій. / Єрофеєнко Л.В., Попова С.М., Селезень С.В.; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. – 2006. – 87 с.

26. Жорін Ф.Л., Звягіна І.Н. Правові засади митної справи України: Навч. посіб. / За заг. ред. Ф.Л. Жоріна. – К.: Магістр – ХХІ сторіччя. – 2005. – 384 с.

27. Закон ВРУ «Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення» від 23.12.2012 № 2288-IV // [Електронний ресурс]. – доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=228815>

28. Закон України «Про ввезення, вивезення та повернення культурних цінностей» від 24.06.2012 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1068-14>

29. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 23.06.2011 №959–12 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>

30. Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 01.01.2008 №60/95-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=60/95-%C2%D0>

31. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 01.01.2012 №889–IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=889-15>

32. Зеркалов Д.В. Митний контроль на транспорті. Довідник. – К.: Основа. – 2004. – 347 с.

33. Історія митної справи в Україні / К.М.Колесніков, О.В.Морозов, Г.М. Виноградов та ін.; За ред. П.В.Пашка, В.В. Ченцова; Вступне слово О.Б.Єгорова. – К.:Знання. – 2006. – 606 с.

34. Качан В.В. Реформування митної системи України як необхідна умова ефективної боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями: правоохоронний аспект // Митна справа: науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності/ Гол. ред. С.В. Ківалов. – 2009. – №4(64) липень-серпень. – 40-43 с.

35. Кириченко І. Контрабанда алкогольних напоїв і тютюнових виробів в Україні: кримінологічний аспект // Право України. – 2011. – №2. – с.78 – 82

36. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 15.05.2010 №80731-10 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10>

37. Козаченко О.В. До проблеми вдосконалення кримінально-правових заходів боротьби з контрабандою наркотичних засобів // Митна справа. – 2011. – №4. – с. 27 – 32

38. Коментар до Митного кодексу України // За ред. П.В. Пашка, М.М.Каленського - К.:Юстиніан. – 2004. – 736 с.

39. Контрабанда: засоби попередження та протидії : навчальний посібник / Б.В. Романюк, М. І. Камлик, В. В. Коваленко та ін.; за ред. Я. Ю. Кондратьєва, Б. В. Романюка. – К.: МІВВЦ. – 2011. – 118 с.

40. Костін М.І. Контрабанда. Доказування обставин вчинення злочину на досудовому слідстві: Монографія. – К.: "ДІЯ". – 2003. – 185с.

41. Криміналістика: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В. Ю. Шепітька. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре». – 2004. – 728 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,189/id,8722/

42. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер. – 2011. – 480 с.

43. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 №2341- III // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 25 – 26

44. Кримінально-процесуальний кодекс України від 04.03.2010 № 1940-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.2.0>

45. Лист ДМСУ від 04.02.08 «Основні підсумки діяльності Держмитслужби у 2007 році» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=337680&cat_id=296909

46. Лист ДМСУ від 13.02.09 «Основні підсумки діяльності Держмитслужби у 2008 році »// [Електронний ресурс]. – Режим

доступу:http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=1196342&cat_id=296909

47. Лист ДМСУ від 12.03.10 «Основні підсумки діяльності Держмитслужби у 2009 році »// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/publish/article?art_id=2196342&cat_id=296910

48. Лобода Г.Г. Предмет та особа потерпілого у злочинах, пов'язаних з контрабандою // Науковий вісник. – Д. – 2003. – №1 (13): Спец. вип. – с.197 – 200

49. Лобода Г.Г. Кримінальна відповідальність за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів // Держава і право. – К. – 2009. – №6. – с. 302 – 306.

50. Лук'яненко О.В. Економічний зміст контрабанди: теоретичні аспекти. // Наукові записки. – Острог. – 2007. – Вип. 2. ч.2. – с. 422 – 427

51. Мазур В.В. Суспільна небезпечність контрабанди. Поняття контрабанди. Способи незаконного переміщення предметів через митний кордон. // Бизнес и безопасность. – 2006. – № 6. – с. 10 – 13

52. Методи і технічні засоби митного контролю: Підручник / За ред. Ємченка І. – К.: Центр учбової літератури. – 2007. – 432с.

53. Митне право України : Навч. посібник / За ред. В.В. Ченцова. АМСУ. - К. : Істина. – 2007. – 328 с.

54. Митний кодекс України: Закон України від 11.07.2002 №92-IV. – К.: Атіка. – 2002. – 288 с.

55. Мота А. Ф. Боротьба з контрабандою в діяльності Державної прикордонної служби України: організаційно-правові та процесуальні аспекти / А. Ф. Мота // Форум права. – 2010. – № 3. – с. 374 – 379 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08maftra.pdf>

56. Наказ Державної митної служби України «Про затвердження

методичних рекомендацій щодо провадження у справах про порушення митних правил» від 30.12.2004 № 936 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0936342-04>

57. Наказ Державної митної служби України «Про затвердження форм документів адміністративного затримання» від 10.12.2012 № 689 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1029.956.0>

58. Наказ Державної митної служби України «Про затвердження форм процесуальних документів у справах про порушення митних правил» від 21.04.2011 № 261 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1030.328.0>

59. Наказ ДМСУ «Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання» від 13.05.2011 № 443 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1030.1180.0>

60. Наказ ДМСУ «Про затвердження Порядку застосування митного режиму знищення або руйнування до товарів, що перебувають під митним контролем» від 20 липня 2011 року N 680 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0812-09>

61. Наказ ДМСУ «Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України» від 16.06.2009 № 560 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z1428-05>

62. Наказ Кучурганської митниці «Про затвердження Порядку розміщення товарів і транспортних засобів на склади тимчасового зберігання, видачі їх із складів тимчасового зберігання після проведення митного оформлення у зоні діяльності Кучурганської митниці» від 12.09.2006 №219 // [Електронний ресурс]

63. .Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1025.12150.0>

64. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про розгляд заявок та надання дозволів на

виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів» від 04.10.2004 № 375 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0781>

65. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Переліку небезпечних властивостей та інструкцій щодо контролю за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням» від 16.10.2000 № 165 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0770-00>

66. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про порядок вилучення та передання на зберігання до органів внутрішніх справ вилученої у порушників природоохоронного законодавства вогнепальної та іншої зброї і боєприпасів» від 27.08.2007 №437 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0298-03>

67. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 2-е вид., перероб. та допов. / Відп. ред. С. С. Яценко. – К.: А.С.К., 2002. – 968 с.

68. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. В.Ф. Бойко. – К.: А.С.К. – 2002. – 795 с.

69. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка – К.: Юрінком Інтер. – 2005. – 1104 с.

70. Науменко В.П., Пашко П.В., Руссков В.А. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. – К.: Знання. – 2004. – 403с.

71. Ніязов Р.К. Кримінальне право України. – Х.: Одісей. – 2003. – 503

72. Омельчук О.М. Стан, структура та динаміка контрабанди в Україні // Вісник. – Хмельницький. – 2009. – №3(11). – с. 170 – 174.

73. Омельчук О.М. Кримінологічна характеристика контрабанди // Митна справа. – 2001. – №4. – с. 50 – 55
74. Омельчук О.М. Причини та умови контрабанди в Україні // Наукові записки. – Острог. – 2007. – №2, ч.2. – с. 422 – 427
75. Онищенко В.В. Визначення контрабанди в кримінальному законодавстві України і зарубіжний досвід // Вісник. – Запоріжжя. – 2006. – №1. – с. 172 – 177
76. Орлюк О.П. Фінансове право: Навч. посібник. – К. : Юрінком Інтер. – 2003. – 527 с.
77. Основи митної справи в Україні: Навч. Посіб./ За ред. П.В. Пашка. – К.: Знання. – 2004. – 732 с.
78. Підсумки діяльності Тернопільської митниці за 2010 рік // Офіційне видання Тернопільської митниці. – 2008. – 27с.
79. Підсумки діяльності Тернопільської митниці за 2011рік // Офіційне видання Тернопільської митниці. – 2009. – 39с.
80. Підсумки діяльності Тернопільської митниці за 2011 рік // Офіційне видання Тернопільської митниці. – 2010. – 35с.
81. Підсумки діяльності Тернопільської митниці за I квартал 2011року // Офіційне видання Тернопільської митниці. – 2011. – 19с.
82. Погорецький М.А. Підвищення ефективності боротьби з сучасною контрабандою // Південноукраїнський правничий часопис. – 2009. – №1. – с. 18-21
83. Постанова Кабінету міністрів України «Про питання пропуску через державний кордон автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними» від 24.02.2010 №177 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1989-2003-%EF>
84. Постанова КМУ «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» від 31.05.2011 № 373 // [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=770-2000-%EF>

85. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку створення зон митного контролю та їх функціонування» від 09.04.2010 №1947 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1947-2002-%EF>

86. Постанова КМУ «Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку» від 05.03.2009 №270 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=270-2009-%EF>

87. Постанова КМУ «Про перелік документів, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України» від 06.01.2010 №80 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80-2006-%EF>
http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KP060080.html

88. Постанова пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 03 червня 2011 р. №8 (зі змінами та доповненнями від 30 травня 2008р.) // Вісник Верховного Суду України. – 2005. – №6. – с. 10 – 13; 2008. – № 6. – с. 24 – 25

89. Прокопенко В.В. Щодо надання права здійснення оперативно-розшукової діяльності і проведення досудового слідства митними органами України // Митна справа: науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньо економічної діяльності/ Гол. ред. С.В. Ківалов. – 2010. – №1(67). – с. 49 – 55

90. Процюк О.В. Контрабанда: кримінально-правовий аналіз предмета злочину // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 4. – с. 43–46

91. Процюк О.В. Контрабанда: момент закінчення злочину // Наше право. – 2004. – №3. – с. 88 – 91

92. Процюк О.В. Контрабанда: походження поняття та історичний розвиток законодавства // Наше право. – 2004. – № 1. – с. 35 – 45
93. Різноманітність способів, форм та методів контрабандних операцій / О.Ясінська // Юридична Україна. – 2006. – №9. – с. 88 – 90
94. Серих Олена Василівна. Деліктологія порушень митних правил : дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Одеська національна юридична академія. – О. – 2007. – 196 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-gu.net/diss/cont/244290.html>
95. Словник законодавчих термінів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.7477.0>
96. Сорока С.О. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів як прояв організованої злочинності у сфері наркобізнесу // Актуальні питання реформування правової системи України. – Луцьк. – 2007. – Т.2. – с. 349 – 352
97. Сорока С.О. Об'єктивна сторона контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів // Актуальні питання реформування правової системи України. – Луцьк. – 2006. – Т.2. – с. 225 – 227
98. Суворкін В.А. Проект змін до законодавчих актів України щодо боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил: актуальність, доцільність, відповідність світовим стандартам // Митна справа. – №6(60). – 2008. – с. 20 – 25
99. Технічні засоби митного контролю: Підручник / За ред. Кельмана – Алерта. – 2007. – 392 с.
100. Указ Президента України «Про Програму боротьби з контрабандою та порушенням митних правил на 2008 – 2009 роки» від 4 березня 2008 року №195/2008 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=195%2F2008>

101. Філіппов С. О. Напрямки удосконалення діяльності підрозділів охорони державного кордону щодо протидії контрабанді // Митна справа: науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності / Гол. ред. С. В. Ківалов. – 2009. – №5(65) вересень-жовтень. – с. 8 – 13

101. Характерні риси відповідальності за порушення митних правил/ Ходаковська Анна // Правовий тиждень. – 2008. – №21(94)

102. Хоменко Н.А. Історичне підґрунття виникнення та формування поняття контрабанди як негативного соціально – правового явища //Митна справа: науково-аналітичний журнал з питань митної справи та зовнішньоекономічної діяльності / Гол. ред. С. В. Ківалов. – 2009. – №5(65) вересень-жовтень. – 120 с.

103. Хохуляк В.В. Митне право України : Навч. – метод. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці: Рута. – 2005. – 63 с.

ДОДАТОК

Додаток А.

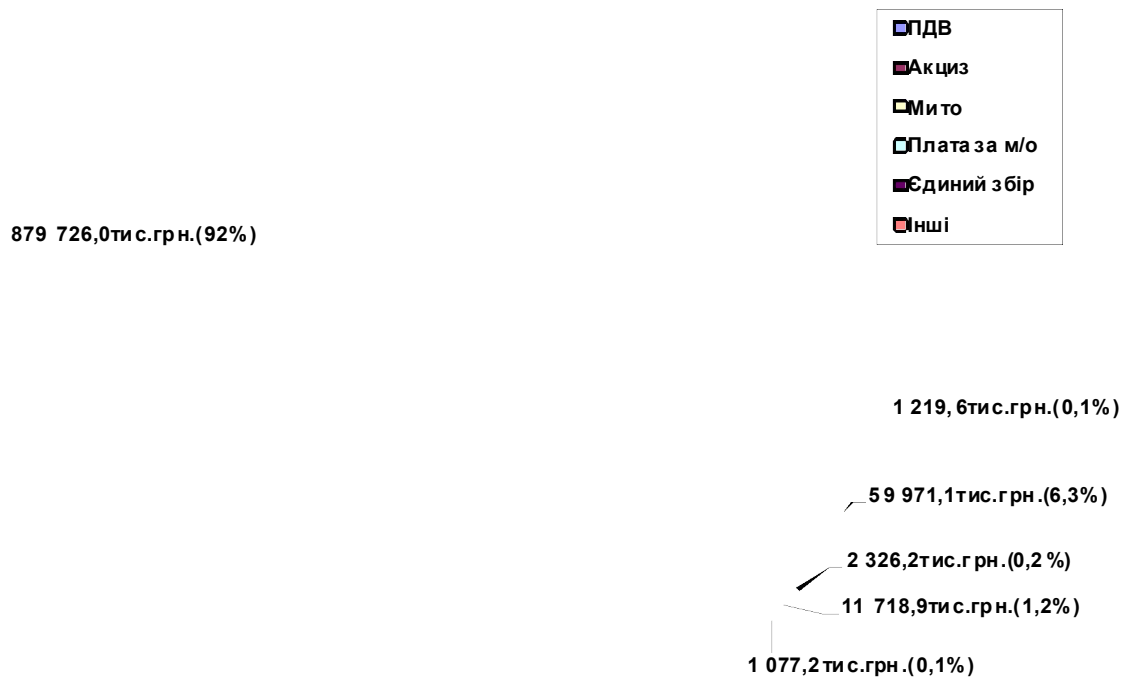

Рис 1 .Корупція по не прямих податках в Україні за 2011р.

Додаток Б.

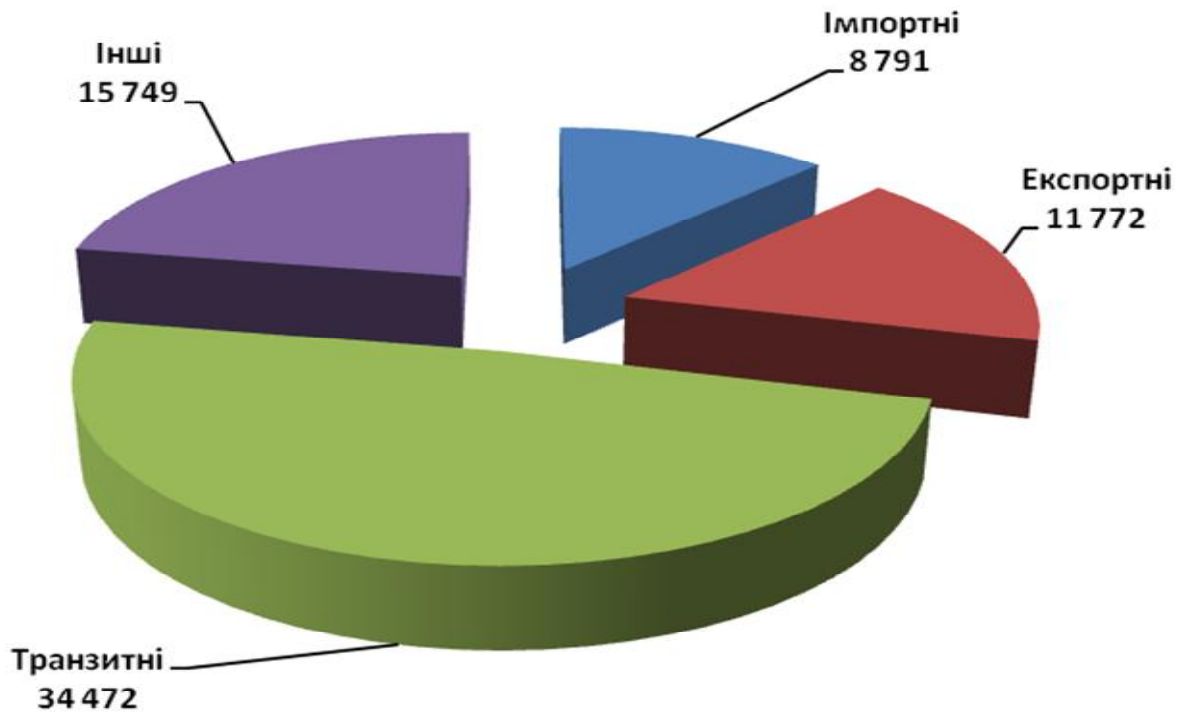
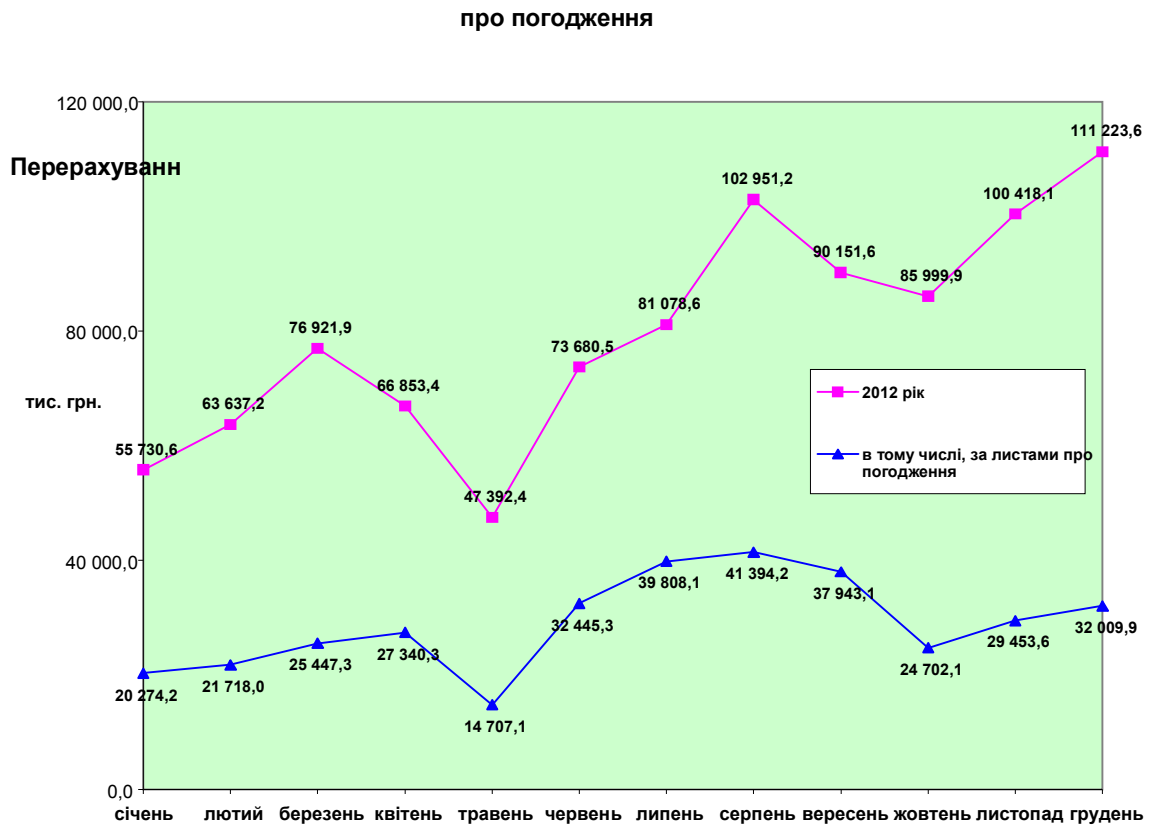

Рис 2 .Експортна та імпортна корупція та транзитні перевезення України за 2011-2012р

Додаток В

**Рис3 .Динаміка величин фінансової корупції впродовж 2011-2012 рр.
В Україні**